

AMMATILLISEN OPETTAJANKOULUTUKSEN MERKITYS TOISEN ASTEEN AMMATILLISILLE OPETTAJILLE

Opettajaidentiteettiä rakentamassa

Insinööri, YAMK opinnäytetyö
Tietojohtaminen ja älykkäät palvelut
Kevät 2024
Satu Matikainen

Tietojohtaminen ja älykkäät palvelut

Tekijä Satu Matikainen

Työn nimi Ammatillisen opettajakoulutuksen merkitys toisen asteen ammatillisille opettajille -opettajaidentiteettiä rakentamassa

Ohjaaja Kimmo Vänni

Tiivistelmä

Vuosi 2024

Ammatillisten opettajien korkea koulutustaso, vahva pedagoginen osaaminen ja vuosien tuoma syvä substanssiosaaminen omalla alallaan vaikuttavat positiivisesti ammatillisen opettajan työn arvostukseen ja houkuttelevuuteen. Ammatillisten opettajien osaamisen ja opettajaidentiteetin kehittämistä on tutkittu ja arvioitu jo vuosia. Samoin Suomessa on pitkään kiinnitetty huomiota ammatillisten opettajien osaamisen parantamiseen ja opettajaidentiteetin vahvistamiseen, ja tätä työtä on jatkettu myös uusimpien koulutus uudistusten, muun muassa vuonna 2018 voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen reformin myötä. Tutkimus- ja kehittämistyötä on kuitenkin tarpeen jatkaa yhä edelleen myös ammatillista opettajankoulutusta tarjoavissa korkeakouluissa ammatillisen koulutuksen ja opettajien ammattitaidon kehittymisen varmistamiseksi.

Tämän tutkimuksen kontekstina oli ammatillinen opettajankoulutus. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten ammatillinen opettajankoulutus on tukenut toisen asteen ammatillisen opettajan työtä, mikä opinnoissa on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön ja tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista. Mielenkiintoista oli selvittää mitä sellaista opettajankoulutus sisälsi, mitä voidaan tuoda rikastuttamaan omaa ammatillista opettajuutta ja opetustyötä.

Tutkimus toteutettiin määrällisen tutkimusmenetelmän keinoin survey-tutkimuksena. Tutkimusotteeni on laadullinen, ja aineisto kerättiin Webropol-online-työkalulla laaditun kyselylomakkeen avulla. Kysely lähetettiin 265:lle Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän eri toimipisteissä ja eri aloilla toimiville ammatilliselle opettajalle. Vastauksia kyselyyn tuli 66 opettajalta. Vastanneet opettajat olivat suorittaneet opettajanopinnot vuosien 1984 ja 2023 aikana. Osalla vastanneista opinnot olivat vastaushetkellä vielä kesken. Pitkä ajanjakso tulee ottaa huomioon aineiston analyysissä ja johtopäätöksissä, sillä ammatillinen opettajankoulutus on käynyt vuosikymmenten saatossa läpi monenlaisia muutoksia ja on tänä päivänä hyvin erilainen kuin esimerkiksi vuonna 1984.

Tutkimuksessa nousi esiin, että yleisesti ottaen opettajankoulutuksen käyneet opettajat ovat olleet tyytyväisiä opintoihinsa. Vastaajista 71 % antoi opintojen kokonaisarvosanaksi 4 tai 5, eli olivat opintoihin erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä ja kokivat ne hyödyllisiksi. Vain 11 % vastaajista ei kokenut opintoja hyödyllisiksi ja antoivat opintojen yleisarvosanaksi matalimman arvon 1. Esiin nousi selkeästi myös opettajaidentiteetin rakentuminen opintojen aikana. Peräti 81 % vastaajista koki, että opinnot edistivät identiteetin rakentumista siinä määrin, että antoivat vastaukseksi arvon 4 tai 5. Ei siis ihme, että jopa 71 % vastaajista suosittelisi opintoja myös muille ja 72 % vastaajista koki opinnot hyödyllisiksi.

Avainsanat Opettajuus, pedagogia, opettajaidentiteetti, ammatillinen opettajankoulutus
Sivut 65 sivua ja liitteitä 9 sivua.

The high level of education, strong pedagogical expertise, and extensive substantive knowledge within their field contribute positively to the appreciation and attractiveness of vocational teachers' work. The development of the competence and teacher identity of vocational teachers has been researched and evaluated for years. In Finland, there has been a longstanding focus on improving the competence of vocational teachers and strengthening their teacher identity. This effort has continued with the latest educational reforms, including the Vocational Education Reform that came into effect in 2018. Research and development work are still necessary, particularly in higher education institutions offering vocational teacher education, to ensure the continuous development of vocational education and teachers' professional skills.

The context of this research was vocational teacher education, aiming to explore how vocational teacher education has supported the work of secondary vocational teachers. The study investigated what aspects of the education directly transferred to their teaching, and whether the studies supported the strengthening or formation of their own teacher identity. It was interesting to uncover what elements of teacher education could enrich their professional teaching and educational work.

The research was conducted using a quantitative research method through a survey. The research sample was qualitative, and data were collected through a survey questionnaire created using the Webropol-online tool. The survey was sent to 265 vocational teachers working in various fields at different locations within the Central Uusimaa Joint Authority for Vocational Education and Training. Sixty-six teachers responded to the survey. The participating teachers had completed their teacher education between 1984 and 2023, with some still in progress at the time of the survey.

The research revealed that, overall, teachers who had undergone teacher education were satisfied with their studies. Seventy-one percent of respondents gave an overall grade of 4 or 5, indicating they were either very satisfied or satisfied with their studies and found them useful. Only 11% of respondents did not find the studies useful, giving the lowest overall rating of 1. The study also highlighted the clear development of teacher identity during the education. A substantial 81% of respondents felt that the studies contributed to the construction of their identity to a degree that warranted a rating of 4 or 5. Therefore, it's not surprising that even 71% of respondents would recommend the studies to others, and 72% found the studies beneficial.

Keywords Teaching, pedagogy, teacher identity, education Pages
65 pages and appendices 9 pages.

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Tietoperusta ja aikaisemmat tutkimukset.....	3
3 Kohdeorganisaation kuvaus	5
4 Ammatillinen koulutus	7
4.1 Tutkinnon perusteet.....	8
4.2 Perus, - ammatti, - ja erikoisammattitutkinnot.....	9
5 Ammatillinen opettajuus	10
5.1 Opettajaidentiteetin rakentuminen	13
5.2 Ammatillinen opettaja oman ammattialansa asiantuntijana.....	15
5.3 Ammatillinen opettaja elinikäisenä oppijana	18
5.4 Ammatillisen opettajan kelpoisuus.....	21
6 Ammatillinen opettajankoulutus.....	23
6.1 Opettajakoulutuksen järjestäminen.....	25
6.2 Opettajakoulutuksen tavoitteet	25
6.3 Opettajankoulutuksen rakenne.....	27
7 Tutkimuksen toteuttaminen	31
7.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset.....	32
7.2 Tutkimusmenetelmät	33
7.3 Tutkimusaineiston analyysi.....	35
7.4 Tilastolliset analyysimenetelmät	36
8 Tutkimustulokset	37
8.1 Pedagogisen osaamisen kehittyminen	40
8.2 Opettajaidentiteetin rakentuminen	42
8.3 Konkreettinen hyöty omaan opetustyöhön.....	48
8.4 Yleinen tyytyväisyys opintoihin	50
9 Johtopäätökset ja pohdinta	51
9.1 Oman osaamisen kehittymisen reflektointi	57
9.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	58
Lähteet	60

Kuviot

Kuva 1 Keudan visio, arvot ja asiakaslupaus 2020–2024 (mukaillen Keuda, 2023b)	7
Kuva 2 Asiantuntijuuden osa-alueet. (Helakorpi, 2009, s. 9).	16
Kuva 3 Ammatillisen opettajan osaamisen kehittäminen ja täydennyskoulutus. (Paaso, 2012, s. 53)	20
Kuva 4 Täydennyskoulutukseen osallistuneet. (Digam ja digiope -kysely, 2017).	21
Kuva 5 Opettajankoulutuksen rakenne 2023–2024 (OAMK, 2023)	28
Kuva 6 Opetusharjoitteluohjeet (OAMK, 2023).....	30
Kuva 7 Vastaajien ikäjakauma	38
Kuva 8 Opetuskokemus vuosina	38
Kuva 9 Opetuskokemus vuosina yli- ja alle 40-vuotiaat vastaajat	39
Kuva 10 Vastaajien koulutusala, jolla pääasiassa toimii opettajana	39
Kuva 11 Vastaajien pääasiallinen syy koulutukseen hakeutumisessa	40
Kuva 12 Pedagogisen osaamisen kehittyminen	41
Kuva 13 Iän ja koetun pedagogisen osaamisen jakauma	43
Kuva 14 Oman opettajuuden pohdinta	47
Kuva 15 Opintojen kokeminen hyödylliseksi	49
Kuva 16 Opintojen kokeminen hyödylliseksi	49
Kuva 17 Suosittelee opintoja muille, alle 40-vuotiaat vastaajat	49
Kuva 18 Suosittelee opintoja muille, yli 40-vuotiaat vastaajat	50

Kuva 19 Yleinen tyytyväisyys opintoihin 51

Kuva 20 Ammatillisen opettajankoulutuksen hyödyt 56

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Ammatillisen koulutuksen lait ja asetukset

1 Johdanto

Tämän tutkimuksen kontekstina oli ammatillinen opettajankoulutus. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten ammatillinen opettajakoulutus on tukenut toisen asteen ammatillisen opettajan työtä, mikä opinnoissa on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön ja tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista. Mielenkiintoista oli selvittää mitä sellaista opettajakoulutus sisälsi, mitä voidaan tuoda rikastuttamaan omaa ammatillista opettajuutta ja opetustyötä.

Opettajien korkea koulutustaso, vahva pedagoginen osaaminen ja syvä asiantuntemus omalla alallaan vaikuttavat positiivisesti opettajan työn arvostukseen ja houkuttelevuuteen. Pätevät ja innostuneet opettajat ovat myös motivoituneita työssään, mikä heijastuu suotuisasti ammatillisen koulutuksen laatuun. (Haaga-Helia, 2022.) Ammatillisten opettajien osaamisen ja opettajaidentiteetin kehittämistä on tutkittu ja arvioitu jo vuosia. On toteutettu useita tutkimuksia, jotka ovat selvittäneet ammatillisten opettajien koulutustarpeita ja heidän osaamisensa kehittymistä eri näkökulmista. Suomessa on pitkään kiinnitetty huomiota ammatillisten opettajien osaamisen parantamiseen ja opettajaidentiteetin vahvistamiseen, ja tätä työtä on jatkettu myös uusimpien koulutus uudistusten, muun muassa ammatillisen koulutuksen reformin myötä. Kuitenkin on edelleen tärkeää jatkaa tutkimustyötä ja tiedon keräämistä, jotta koulutusta voidaan jatkuvasti kehittää ja sopeuttaa muuttuviin tarpeisiin. (Paaso, 2015, ss. 56–64.)

Tässä opinnäytetyössä keskityn Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudan ammatillisten opettajien kokemuksiin opettajan pedagogisista opinnoista sekä siihen minkälaisia oppeja ja käytäntöjä he kokevat voivansa tuoda opinnoista omaan opetustyöhönsä. Tutkimuksen tarkoituksena on myös selvittää, kokevatko opettajat kiinnittyvänsä opintojen myötä paremmin opetustyöhön ja opettajuuteen. Tämän opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli tuottaa ymmärrystä siitä, mitä ajatuksia opettajankoulutus opettajana toimiville on tuonut, miten opintoja voitiin hyödyntää omassa opetuksessa tai työyhteisössä ja kokivatko opettajat opinnot hyödyllisiksi oman opettajaidentiteetin rakentumisessa.

Tutkimusongelmaa on lähestytty seuraavan tutkimuskysymyksen kautta:

- Miten opettajan pedagogiset opinnot ovat tukeneet ammatillisen opettajan työtä?

Syvempää tietoa koulutuksen merkittävydestä saadaan seuraavien lisäkysymysten avulla:

- Mitä opinnoissa opittu on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön?
- Kokevatko opettajat kiinnittyvänsä opintojen myötä paremmin opetustyöhön ja opettajuuteen?
- Mitä sellaista opetus sisälsi, jota voitaisiin tuoda kollegaopettajien hyödynnettäväksi?
- Tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista?
- Millaisia uusia taitoja opettajaopiskelijat hankkivat opettajankoulutuksen aikana?

Kyselyyn vastanneet opettajat olivat joko 1) määräaikaista, epäpäteviä opettajia, jotka suorittavat opettajanopintoja parhaillaan tai 2) jo opinnot suorittaneita ja opettajan vakinaisessa virassa tai määräaikaissa toimissa toimivia ammatillisia opettajia Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudassa. Opinnäytetyön alussa tarkastellaan kohdeorganisaatio Keudan toimintaa, sekä tutkimuksen merkitystä opettajuuden kehittämisessä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu aikaisempiin tutkimustuloksiin, ammatilliseen koulutuksen kokonaisuuteen, ammatilliseen opettajuuteen ja ammatilliseen opettajankoulutukseen.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä monet ammatilliset opettajat suorittavat ammatilliset opettajaopinnot työskennellessään jo opettajan tehtävissä, sillä ammatillisen opettajan pätevyys on Keudassa edellytyksenä vakinaiselle työsuhteelle. Moni heistä, jotka eivät ole vielä suorittaneet ammatillisen opettajan pätevyyttä saattaakin miettiä opintojen tarkoitusta ja tarpeellisuutta. Siksi on tarpeen kartoittaa miten opinnot ovat auttaneet jo aiemmin opinnot suorittaneita omassa työssään ja opettajaidentiteetin vahvistumisessa sekä mitä kaikkea uusi opettaja voi opinnoista työnsä tueksi saada. Opettajien monipuolinen ja laadukas koulutus ja uusien tietojen ja taitojen tuominen osaksi omaa kehittyvää työtä, on arvokasta sekä opettajalle itselleen että opiskelijoille ja koko työyhteisölle.

Tutkimuksen mukaan ammatilliset opettajan opinnot koettiin yleisesti hyödyllisiksi. Opettajat kokivat etenkin ryhmätyöskentelyn, vertaistuen sekä yhteiset keskustelut opintojen parhaaksi anniksi. Myös opetusharjoittelu koettiin tärkeäksi ja omaa opettajuutta kehittäväksi etenkin

oman opettajuuden alkumetreillä. Useampi vastaaja, joka oli vastaushetkellä suorittamassa opintoja tai ollut opettajan tehtävässä vain vähän aikaa, koki saaneensa opinnoista apua oman opettajaidentiteettinsä rakentumisessa. Eräs vastaaja kertoi, että identiteetin rakentuminen vie aikaa ja jatkuu vielä pitkään opintojen jälkeenkin. Vastaajista ne, jotka olivat käyneet opinnot oltuaan opettajana jo pidempään, eivät kokeneet opintoja kovinkaan tärkeäksi opettajaidentiteetin rakentumisen kannalta. Heillä suurin anti oli uusiin opetusmetodeihin ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön tutustuminen sekä digitaalisten taitojen kehittyminen. Tämän tutkimuksen tuloksia tulkitessa on syytä kiinnittää huomio siihen, että osalla vastaajista opettajanopinnoista on hyvinkin pitkä aika, pisimmillään lähes 40 vuotta. Neljällä vastaajalla opinnot olivat vastaushetkellä vielä kesken. Suurin osa sijoittuu siihen väliin. Opettajanopinnojen tavoitteet, rakenteet, toteutusmuodot samoin kuin konteksti, johon ammatillinen opettajankoulutus tänä päivänä asettuu, ovat tuon ajanjakson aikana muuttuneet paljon.

Työn alussa kuvataan tutkimusluvan myöntäneen kohdeorganisaation toimintaa, arvoja ja sitä millä tavalla Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä tukee omien opettajiensa osaamisen kehittämistä ja koulutukseen osallistumista ja minkälaisia osaamisen kehittämisen toimenpiteitä on kirjattu sen strategiaan. Työn tietoperusta keskittyy ammatilliseen opettajankoulutukseen, sen tavoitteisiin ja toteutukseen, opettajuuden kehittymiseen, opettajaidentiteetin rakentumiseen, ammatilliseen koulutukseen ja sen sisältämiin tutkintovaihtoehtoihin. Tutkimusprosessi esitellään luvussa 7. Tämän jälkeen esitellään keskeisimmät tutkimustulokset ja niistä nousseet johtopäätökset.

2 Tietoperusta ja aikaisemmat tutkimukset

Tämän opinnäytetyön tietoperustana ovat ammatillinen koulutus, ammatillinen opettajakoulutus sekä ammatillinen opettajuus ja opettajaidentiteetin rakentuminen. Työssä on pyritty käyttämään laajasti teemoja käsittelevää lähdemateriaalia ja tieteellisiä artikkeleita. Viime vuosina on julkaistu muutamia tutkimuksia ja väitöskirjoja liittyen ammatilliseen opettajuuteen ja ammatilliseen opettajankoulutukseen. Niiden tuloksia voidaan osittain vertailla tämän opinnäytetyön tutkimustuloksiin. Lisäksi tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty erilaisia julkaisuja ja artikkeleita, kuten Tampereen ja Oulun ammattikorkeakoulujen sekä Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemia selvityksiä, tutkimuksia ja raportteja. Nämä lähteet ovat tarjonneet arvokasta taustatietoa ja vertailukohtia opinnäytetyön tutkimuksen tueksi.

Granlund (2019) on tutkinut pro gradutyössään Oulun ammatillisen opettajakorkeakoulusta valmistuneiden opettajien näkemyksiä omasta osaamisestaan, erityisesti niiden valmiuksien osalta, jotka liittyvät osaamisperusteisen opetussuunnitelman käyttöönottoon ja toteuttamiseen. Selvityksen mukaan koulutus koettiin kokonaisuutena, joka edisti oppimista merkittävästi. Erityisesti opettajakorkeakoulujen tarjoamat joustavat opetusjärjestelyt mahdollistivat tehokkaan oppimisen aikuisopiskelijoille. Patronen, ym. (2021) kuvaavat, miten esimerkiksi Oulun ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajankoulutuksen osaamisperustaisessa opiskelussa korostuu opiskelijan rooli oman oppimisprosessinsa ohjaajana, kun hänellä on mahdollisuus osallistua aktiivisesti opintopolkunsa suunnitteluun ja toteutukseen. Koulutuksessa pyritään luomaan optimaaliset olosuhteet tähän osallisuuteen poistamalla tarpeettomia rajoituksia. Henkilökohtaistamisen avulla opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus räätälöidä opintonsa vahvuuksiensa ja tarpeidensa mukaisesti, ja samalla opintojen joustavuus mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman opiskelun. Näin varmistetaan, että opiskelija voi omalta osaltaan vaikuttaa siihen, miten hän kulkee kohti ammatillisia tavoitteitaan.

Koskinen-Heikkinen (2014) puolestaan on tutkinut väitöskirjassaan miten ammatilliset opettajat muodostavat ammatti-identiteettinsä ja käsityksensä ihanteellisesta ammatillisesta opettajuudesta. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten he ovat päätyneet ammatillisen opettajan uralle, miten heidän ammatti-identiteettinsä on muotoutunut työuran aikana ja millaisena he näkevät ihanteellisen ammatillisen opettajuuden nykyhetkessä ja tulevaisuudessa. Tuloksissa piirtyi kuva yksilöistä, joiden ammatillinen identiteetti ja henkilökohtainen ammattimaine ovat tasapainossa. Tämä tasapaino näkyy opettajan henkilökohtaisessa käytöksessä ja sosiaalisissa taidoissa, jotka ovat muodostaneet perustan arvostetulle opettajaprofessionille. Selvityksen mukaan suomalaiset opettajat ovat innovatiivisia, monipuolisia ja tulevaisuuteen suuntautuvia asiantuntijoita, jotka hyödyntävät monipuolisesti uusia oppimisympäristöjä. He kehittävät jatkuvasti omaa osaamistaan ja sitä kautta työyhteisöään. Opettajat ovat vahvoja oman alansa asiantuntijoita, joilla on syvällistä pedagogista osaamista ja arvotietoisuutta.

Raudasoja (2020, ss. 5–8) kertoo Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisussa Ajassa uudistuvat ja kehittyvät ammatilliset opettajankoulutukset, joka perustuu vuosina 2017–2020 toteutetun OPEKE-hankkeen tuloksiin, että ammatillisen opettajan osaamisen kehittymistä tukeva toiminta on rakennettu tarpeiden ja tavoitteiden mukaan suunnitelluksi kokonaisuudeksi. Siihen kokonaisuuteen sisältyvät valinnat, koulutus sekä ammatillisen osaamisen jatkuva kehittäminen ja oppiminen uran aikana. Ammatillisen opettajankoulutuksen toimijat ovat yhdessä uudistaneet ammatillisen opettajankoulutuksen,

erityisopettajakoulutuksen ja opinto-ohjaajakoulutuksen rakenteita, tavoitteita ja toimintatapoja. He ovat myös vahvistaneet omaa pedagogista osaamistaan.

Maunun ja Tapanin (2018) tutkimuksessa Käytännön ja vuorovaikutuksen tarve: Ammatillisten opettajien arvio omasta opettajankoulutuksestaan, opettajat kertovat kokemuksistaan opettajuudesta. Tutkimuksen perusteella opettajan työ näyttyy käytännönläheisenä ja konkreettisenä toimintana, jossa opettajat työskentelevät opiskelijoiden kanssa oman ammattiaineensa parissa. Tämä onkin monen opettajan konkreettinen kokemus omasta työstään varsinkin silloin kun oma opetusala on luonteeltaan enemmän eri teorioiden opetuksen sijasta käsillä tekemistä.

3 Kohdeorganisaation kuvaus

Tutkimuslupa tähän työhön on saatu työnantajaltani Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudalta, joka on seitsemän kunnan omistama toisen asteen ammatillinen oppilaitos. Keuda on johtava nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen järjestäjä alueellaan. Keuda tarjoaa opiskelijoille ja työelämälle yksilöllisiä ja vaikuttavia koulutus- ja kehittämisspalveluja (Keuda, 2023a.) Keuda toteuttaa yli 80 eri tutkintoihin valmentavaa ammatillista, työvoima- ja valmentavaa koulutusta sekä aikuisten perusopetusta. Kuntayhtymän tehtävänä on huolehtia jäsenkuntiensa asukkaiden ja elinkeinoelämän tarvitsemasta ammatillisesta ja kansanopistokoulutuksesta sekä edistää alueen elinkeinoelämän kehitystä. Lisäksi sen vastuulla on tarjota osaamisen kehittämiseen ja koulutukseen liittyviä palveluja, jotka tukevat tutkintojen suorittamista. (Keuda, 2023c.)

Keuda tunnistaa tarpeen kehittää henkilöstönsä ammatillista osaamista, mikä johtuu toimintaympäristön jatkuvasta muutoksesta ja Keudan omasta kehittämispyrkimyksestä. Osaamisen ja johtamisen laaja-alaisella parantamisella varmistetaan, että organisaatiolla on tarvittava osaaminen strategiansa toteuttamiseksi. Keudan talousarviossa esitetään vuosittain keskeiset muutokset toimintaympäristössä ja tärkeimmät toimenpiteet oman palvelutuotannon parantamiseksi. Osaamisen kehittäminen on tarkoituksellista toimintaa, joka sisältää tiedon ylläpitämisen, päivittämisen, syventämisen ja laajentamisen. Tämä perustuu ymmärrykseen organisaation muuttuvista toimintaolosuhteista ja vastaa näihin muuttuviin osaamistarpeisiin. Keudan merkittävimmät tarpeet osaamisen kehittämisessä määritellään vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. (Keuda, 2023b.)

Keudassa ammatillinen opettaja voi kehittää osaamistaan monella eri tavalla. Käytössä ovat muun muassa:

- perehdyttäminen ja työhönopastus
- kehitys- ja onnistumiskeskustelut
- työssäoppiminen
- verkko-oppiminen
- tehtävä- ja työkierto
- erilaiset messut, vierailut, opintomatkat
- lisä- ja täydennyskoulutus, omaehtoinen opiskelu, tutkintoon johtava koulutus
- verkostot ja kehittämishankkeet

Työnantajan tarpeiden mukaisen henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämisen ja koulutukseen osallistumisen mahdollistaminen tapahtuu työajan puitteissa. Lisäksi työntekijöiden omaa osaamisen kehittämistä tuetaan antamalla mahdollisuus palkattomaan vapaaseen, kun työntekijä on löytänyt itselleen sopivan koulutuksen, joka tukee heidän työsuoritustaan, esimerkiksi juuri opettajan pedagogiset opinnot. (Keuda, 2023b.)

Keudan (2023b) mukaan sen henkilöstön osaamisen kehittämissuunnittelu perustuu vahvasti osaamisen tarpeisiin ja arviointiin. Osaamisen kehittämisen tarpeet analysoidaan erilaisissa keskusteluissa, kuten onnistumis-, kehitys- ja työsuorituksen arviointikeskusteluissa. Organisaatiossa ollaan herkkiä reagoimaan tiimien ja yksilöiden erityistarpeisiin, ja jokaiselle luodaan oma räätälöity polku osaamisen kasvattamiseen. Osaamisen kehittämistoimenpiteet suunnitellaan siten, että ne luovat vahvan pohjan organisaatio-, tiimi- ja yksilötason tavoitteiden saavuttamiselle. Jokainen organisaation taso, mukaan lukien johto, esihenkilöt, tiimit ja yksittäiset työntekijät, jakavat vastuun osaamisen kehittämisestä. Henkilöstöpalvelut puolestaan tukevat kaikissa vaiheissa, olipa kyseessä sitten osaamisen arviointi, suunnittelu tai toimenpiteiden toteutus.

Marraskuussa 2019 Keudan yhtymävaltuusto hyväksyi uuden strategian, joka kattaa vuodet 2020–2024. Uusi strategia sisältää myös henkilöstön osaamisen kehittämisen suunnitelman. Strategian luomiseen osallistui paitsi Keudan strategiatyöryhmä myös laajasti henkilöstöä ja opiskelijoita. Lisäksi kuultiin tärkeiden sidosryhmien näkemyksiä Keudasta. Yli puolen vuoden intensiivisen työskentelyn tuloksena syntyi kokonaisvaltainen uusi strategia, joka ohjaa Keudan toimintaa seuraavien vuosien ajan (Keuda, 2023b). Kuvassa1 on esitetty Keudan visio, arvot ja asiakaslupaus vuosille 2020–2024.

Kuva 1 Keudan visio, arvot ja asiakaslupaus 2020–2024 (mukaillen Keuda, 2023b)

4 Ammatillinen koulutus

Laki ammatillisesta koulutuksesta (501/2017) määrittää ammatillisen koulutuksen ja ammatillisten tutkintojen tarkoituksen. Laissa määritellään koulutuksen tarkoitukseksi väestön ammatillisen osaamisen kehittämisen ja ylläpitämisen sekä ammattitaidon osoittamisen mahdollistamisen sen hankkimistavasta riippumatta. Koulutuksen tarkoitukseksi määritellään myös elinikäisen oppimisen ja ammatillisen kasvun tukeminen samoin kuin työ- ja toimintakyvyn ylläpidon ja yrittäjyyden tukeminen. Ammattitaitoinen, osaava ja jatkuvasti kehittyvä ja osaamistaan päivittävä työvoima on edellytys yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden menestymiselle. Ammatillisen koulutuksen keskeisimmiksi tehtäviksi onkin nostettu työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen. Kaikki tutkinnot on mahdollista suorittaa myös osoittamalla osaaminen ilman opintoihin osallistumista. (Lahtinen ym. 2020, ss 57–58.)

Ammatillisen koulutuksen järjestäminen nojaa vahvasti lainsäädäntöön (liite 2), ja opetusalan taustalla toimii useita viranomaisia. Eduskunta tekee päätökset opetustoimen lainsäädännöstä, rahoituksesta ja koulutuspolitiikan suunnista. Valtioneuvosto ja opetus- ja kulttuuriministeriö vastaavat koulutuspolitiikan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa koulutuspolitiikan suuntaviivat ja strategiset linjaukset, sekä valvoo valtion budjettiin liittyvää koulutustarjontaa. Lisäksi se valmistelee koulutusta koskevat lait ja valtioneuvoston päätökset. Opetushallitus puolestaan vastaa koulutuspolitiikan käytännön toimenpiteistä ja koulutuksen kehittämisestä.

Korhosen (2023, s.182) mukaan ammatillinen koulutus pyrkii vastaamaan nopeasti muuttuvien ammattivaatimusten haasteisiin tarjoamalla ajantasaista osaamista. Tällä hetkellä ammatillisen koulutuksen alalla ja yrityksissä käydään vilkasta keskustelua siitä, miten vastata työelämän tarpeisiin sekä digitaalisen murroksen vaikutukseen työntekijöiden taitotasossa.

Ammatillisessa koulutuksessa on erilaisia ja eritasoisia vaihtoehtoja, jotka tarjoavat sekä nuorille että jo työelämässä oleville opiskelijoille monipuolisia mahdollisuuksia oppia ja kehittyä työelämässä. Ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja suorittamalla voi pätevytyä uusiin tehtäviin tai parantaa työllistymismahdollisuuksia. Ammatilliset tutkinnot tarjoavat myös mahdollisuuden päivittää ja laajentaa omaa osaamistaan niille, jotka jo ovat työelämässä (Opintopolku, 2023).

Ammatillisen tutkinnon suorittaminen ei aina vaadi koko tutkintoon sitoutumista. On mahdollista hankkia osaamista suorittamalla vain tietyt tutkinnon osat, mikä antaa joustavuutta opintojen suorittamiseen. Lisäksi ammatillisen tutkinnon suorittaneilla on mahdollisuus jatkaa opintojaan korkea-asteella, sillä tutkinto antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin. Monet ammatillisen tutkinnon suorittaneet myös perustavat oman yrityksen ja toimivat yrittäjinä. Ammatillinen koulutus tarjoaa siis monipuolisia polkuja ammatilliseen kehittymiseen ja menestykseen työelämässä (Opintopolku, 2023).

4.1 Tutkinnon perusteet

Opetushallitus (2023) määrittää jokaiselle tutkinnolle tarkat perusteet, jotka kuvaavat vaadittavaa osaamista ja sen arviointia kyseisessä tutkinnossa. Nämä perusteet ovat opas opettajille ja opiskelijoille ja kertoo, mitä tietoja ja taitoja opiskelijoiden odotetaan hankkivan ja miten näitä taitoja arvioidaan. Tämä varmistaa, että ammatillisen koulutuksen laatu ja standardit säilyvät korkeina ja että opiskelijat saavat tarvitsemansa osaamisen menestyäkseen opinnoissa ja tulevaisuuden työelämässä. Tutkinnon perusteiden valmistelutyö perustuu tiiviiseen yhteistyöhön työ- ja elinkeinoelämän, ammatillisten koulutuksen järjestäjien sekä muiden sidosryhmien kanssa. Koulutuksen järjestäjällä on mahdollisuus luoda omia tutkinnon osia, jotka räätälöidään vastaamaan paikallisen työelämän erityistarpeita. Paikallisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset ovat samalla

tasolla kuin perustutkinnon muut osat, ja ne kattavat osaamisen, joka on sovellettavissa useilla eri työpaikoilla. (OPH, 2023.)

Tammikuun 1. päivästä 2023 lähtien on ollut voimassa 42 erilaista ammatillista perustutkintoa, 64 ammattitutkintoa ja 54 erikoisammattitutkintoa, jotka kaikki kuuluvat voimassa olevaan tutkintorakenteeseen. Ammatillisessa perustutkinnossa opiskelijalle tarjotaan monipuoliset perusvalmiudet, jotka kattavat eri alan tehtävät. Lisäksi opiskelija hankkii erityisosaamista ja ammattitaitoa vähintään yhdellä työelämän osa-alueella.

4.2 Perus-, - ammatti-, - ja erikoisammattitutkinnot

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä, mutta Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää laajemmasta osaamispistemäärästä, jos alan sääntely sitä edellyttää. Ammatillinen perustutkinto tarjoaa vankat perustiedot ja -taidot tietyllä alalla, samalla kun opiskelija tutustuu monipuolisesti alan erilaisiin työtehtäviin. Tutkinto tarjoaa myös syvempää osaamista ja ammattitaitoa, jotka ovat olennaisia työllistymisen kannalta. Lisäksi se antaa valmiudet yrittäjyyteen ja mahdollisuuden jatko-opintoihin. Jokaisella alalla on oma ammatillinen perustutkintonsa. (Opintopolku, 2023.) Ammatillisiin perustutkintoihin kuuluu lisäksi yhteisiä tutkinnon osia, jotka on suunniteltu vahvistamaan olennaisia työelämässä ja arkielämässä tarvittavia perustaitoja. Nämä osat myös varustavat opiskelijan jatkamaan opintojaan ja sitoutumaan elinikäiseen oppimiseen. Yhteisten tutkinnon osien kokonaislaajuus on 35 osaamispistettä (osp). (Oph, 2023.)

Ammattitutkinnossa opiskelija osoittaa kohdennettua ammattitaitoa, joka vastaa työelämän tarpeita ja joka voi olla joko syvällisempää tai rajatummissa työtehtävissä tarvittavaa osaamista. Ammattitutkinnot vaihtelevat laajuudeltaan: ne voivat olla 120, 150 tai 180 osaamispistettä, mutta useimmiten ne ovat 150 osaamispistettä. Ammattitutkinnot keskittyvät erityisesti työelämän tarpeisiin ja tarjoavat syvällistä ammattitaitoa, joka ylittää perustutkinnon vaatimustason tai kohdistuu spesifeihin työtehtäviin. Ne antavat opiskelijoille valmiudet itsenäiseen työskentelyyn muuttuvissa työympäristöissä. Tarjolla on 64 erilaista ammattitutkintoa, joista suurin osa kattaa 150 osaamispisteen laajuuden. (Opintopolku, 2023.)

Erikoisammattitutkinnoissa opiskelija osoittaa vielä ammattitutkintoakin syvempää ammattitaitoa, joka vastaa työelämän vaativimpiin tarpeisiin. Tämä ammattitaito voi kattaa joko tietyn ammatin hallinnan tai monialaisemman osaamisen. Myös erikoisammattitutkinnot vaihtelevat laajuudeltaan ja voivat olla 160, 180 tai 210 osaamispistettä, mutta

pääsääntöisesti ne ovat 180 osaamispistettä. Erikoisammattitutkinto on suunniteltu niille, jotka ovat jo vankasti perillä omasta alastaan ja haluavat päivittää ja syventää osaamistaan. Tutkinnon suorittaminen vaatii joko syvällistä ammatin hallintaa tai monialaista asiantuntemusta, joka syntyy vuosien työkokemuksen myötä. Erikoisammattitutkinto antaa valmiudet itsenäiseen työskentelyyn monipuolisissa ja vaativissakin työtehtävissä, samalla kun se auttaa hahmottamaan tehtävien yhteyksiä laajempiin kokonaisuuksiin. 54 erilaista erikoisammattitutkintoa takaa sen, että jokaiselle löytyy omaan työhön sopiva koulutus. (Opintopolku, 2023.)

Suomalaiset ammatilliset koulutukset tarjoavat siis hyvin monipuolisia mahdollisuuksia opiskella eri aloja ja hankkia käytännön taitoja sekä teoreettista osaamista. Koulutus linkittyy työelämään, joten yleistä työelämäosaamista ja työelämässä vaadittavaa ammatillista osaamista on ammatillisessa koulutuksessa mahdollista kehittää ja päivittää monin eri keinoin. Esimerkiksi oppisopimuskoulutuksessa opiskelija voi yhdistää työssä oppimisen ja koulutuksen jo olemassa olevassa työssään tai uudessa, opintoja silmällä pitäen hankitussa työssä.

5 Ammatillinen opettajuus

Ammatilliset opettajat toimivat opiskelijoiden oppaina ja tukena, ja tämä edellyttää monipuolisia vuorovaikutustaitoja sekä kykyä eri taustaisten opiskelijoiden yksilölliseen kohtaamiseen. Opetustyön keskiössä on opiskelijoiden ja työelämän tarpeiden huomioiminen sekä pyrkimys tukemaan elinikäistä oppimista. Ammatillisen opettajan tehtävät ovat moninaisia, kuten opetuksen ja ohjauksen suunnittelu ja toteuttaminen, opintojen henkilökohtaistaminen ja räätälöinti opiskelijoiden yksilölliset tarpeet, osaamisvajeet ja mahdollinen aiemmin hankittu osaaminen huomioiden. Työhön kuuluu yhtä lailla opiskelijoiden uraohjaus, osaamisen seuranta ja arviointi, toimiminen eri ikäisten ja eri kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden tukena, uusien oppimisympäristöjen, kuten digitaalisten välineiden, hyödyntäminen sekä opiskelijoiden tukijärjestelmien tuntemus ja hyödyntäminen. Opettajan tulee hallita myös opetuksen pedagoginen perustelu ja perustelujen rakentaminen toiminnalle. (Opintopolku, 2023.)

Malisen ja Salon (2018, ss.13–14) mukaan opettajilta vaaditaan nykyaikaisessa opetusympäristössä monipuolista osaamista ja kykyä hyödyntää laajaa osaamista opetuksessa. Tästä esimerkkinä opiskelijan ohjaus- ja osaamisen arviointiosaaminen sekä kyky heijastaa näiden ulottuvuuksien merkitystä yhdessä opiskelijoiden ja työelämän

edustajien kanssa. Tämä edellyttää kykyä tunnistaa ja tunnustaa oppilaiden osaamista sekä räättälöidä opetus opiskelijoiden yksilöllisten tarpeiden mukaan. Lisäksi opettajien odotetaan toimivan jaetun asiantuntijuuden pohjalta, mikä tarkoittaa yhteistyötä muiden opettajien ja asiantuntijoiden kanssa eri oppimisympäristöissä. Opettajien rooli korostuu myös työpaikalla tapahtuvassa ohjauksessa, missä he voivat auttaa opiskelijoita soveltamaan oppimaansa käytännön työtehtävissä. Tämä monipuolinen ja vaativa työskentely-ympäristö vaatii opettajilta jatkuvaa oppimista ja sopeutumista muuttuviin pedagogisiin tarpeisiin.

Raudasojan (2018, ss.103–105) mukaan opettajan oman, ammatillisen ja pedagogisen, ammattitaidon ylläpitäminen on erittäin tärkeää, samoin kuin esimerkiksi opetusalan ja työelämän muutosten seuraaminen ja ennakointi. Kouluttautumalla opettaja pyrkii varmistamaan opiskelijoiden laadukkaan oppimisen ja on kyvykäs tukemaan heidän ammatillista kehitystään ja elinikäistä oppimistaan. Opettajat työskentelevät tiiviissä yhteistyössä erilaisissa ammatillisissa tiimeissä, yhteisöissä ja verkostoissa. Taitoja vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön tarvitaan monissa eri tilanteissa, mukaan lukien:

- opetus- ja ohjaustyössä
- erilaisten opiskelijoiden kanssa toimiessa, mukaan lukien erityistä tukea tarvitsevat opiskelija, oppivelvolliset ja aikuisopiskelijat
- osana erilaisia tiimejä ja yhteisöjä
- yhteistyössä opiskelijahuollon ja huoltajien kanssa
- oman työyhteisön toiminnassa ja sen kehittämisessä
- rakentavan palautteen antamisessa ja vastaanottamisessa
- omaan osaamiseen ja kokemuksiin perustuvassa tiedon jakamisessa muiden kanssa ja toisilta oppimisessa
- yhteistyössä oppilaitosten ja työelämän välillä
- mahdollisesti kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa toimimisessa

Ammatillisessa opettajan roolissa keskeistä on monipuolinen perusosaaminen, joka sisältää ammattialan substanssiosaamisen lisäksi pedagogiset taidot ja vahvat tunne-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, jotka osataan ottaa opetustyöhön mukaan. Tämä monipuolinen osaaminen muodostaa perustan tehokkaalle opetustyölle ja sitä kautta myös opiskelijoiden opinnoissa menestymiselle. Opettajalta odotetaan paitsi syvällistä asiantuntemusta omalta alaltaan, myös taitoa välittää tietoa innostavalla ja ymmärrettävällä tavalla oppilaille heidän osaamistaustansa ja oppimistapansa huomioiden. Lisäksi tärkeää on kyky ymmärtää oppilaiden tunteita ja tarpeita sekä luoda vuorovaikutteinen ja yhteistyöhenkinen oppimisympäristö. Näiden elementtien yhdistäminen antaa opettajille mahdollisuuden

opettaa tehokkaasti tukien samalla opiskelijoiden kokonaisvaltaista oppimista (Raudasoja, 2018, ss.103–105.).

Opetushallituksen (2018, s. 25) mukaan, kuten Paaso (2016) sen kuvaa, tulevaisuuden opettajan ideaalikuva koostuu seuraavista elementeistä:

- opettajat toimivat innostuneina oppimisen ohjaajina, jotka tukevat opiskelijoita matkallaan alansa ammattilaisiksi
- opettajilla on syvällistä kulttuurista ymmärrystä, mikä mahdollistaa monipuolisen ja monikulttuurisen oppimisympäristön luomisen
- opettajat hallitsevat tarvittavan ja uudenkin teknologian monipuolisesti ja osaavat integroida sen opetukseen luovasti ja tehokkaasti
- opettajat tekevät tiivistä yhteistyötä muiden alojen opettajien ja oppilaitosten kanssa sekä kansallisesti että kansainvälisesti
- opettajat osallistuvat aktiivisesti opettajavaihtoihin ja kansainvälisiin projekteihin, mikä laajentaa heidän näkemystään opetusala
- opettajat jatkavat oman osaamisensa kehittämistä säännöllisesti osallistumalla täydennys- ja jatkokoulutuksiin sekä ammatilliseen lisäkoulutukseen
- opettajat ovat itsensä kehittämisen kannalta tietoisia ja aktiivisia, hyödyntäen mentorointia ja muita mahdollisuuksia omien taitojensa ja tietojensa syventämiseksi
- opettajat ovat avoimia uusille ajatuksille ja kulttuureille, mikä monipuolistaa heidän opetusmetodejaan ja sitä kautta opiskelijoiden oppimiskokemusta
- opettajat rakentavat vahvoja verkostoja, jotka tukevat heidän ammatillista kasvuaan ja oppimistaan monialaisella osaamisellaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021) kertoo, miten opettajuus on muuttunut oman luokan opettamisen ja opetuksen oppilaitoskeskeisyydestä jaetuksi asiantuntijuudeksi, jossa tehdään entistä enemmän monimuotoista yhteistyötä eri tahojen, kuten työelämän kanssa. Näin voidaan varmistaa opiskelijan mahdollisuus hankkia osaamista erilaisissa oppimisympäristöissä aiempaa monipuolisemmin. Opettaja jalkautuu myös aiempaa enemmän työpaikoille paitsi ohjaamaan opiskelijaa, myös perehdyttämään opiskelijaa ohjaavaa työpaikkaohjaajaa ja työyhteisöä. Opettajan työssä painottuu siis entistä vahvemmin ohjauksellinen ja valmentava ote monenlaisissa oppimisympäristöissä.

Opettajan on tärkeää hallita työssään myös haastavia tilanteita ja niiden selvittämistä. Tähän liittyy keskeisinä taitoina vahvat tunnetaidot, jotka viittaavat opettajan kykyyn tunnistaa ja

käsitellä omia sekä muiden tunteita rakentavasti. Näiden tunteiden taustalla ovat usein tarpeet tulla nähdyksi, ymmärretyksi, arvostetuksi, reilusti kohdelluksi ja säilyttää oma hallinnan tunne. Tämä kyky on olennainen opettajille, kun he kohtaavat monenlaisia oppilaita erilaisissa oppimistilanteissa. Kunnioittaen näitä tunnetaitoja opettajat voivat luoda oppimisympäristön, joka tukee oppilaiden henkistä hyvinvointia ja oppimista. Salonen. (2020, s. 31.)

Voidaan siis todeta, että aiemmasta poiketen tämän päivän ammatilliset opettajat toimivat opiskelijoiden ohjaajina, tukena ja suunnan näyttäjinä. Työ vaatii hyvin monipuolisia vuorovaikutustaitoja ja kykyä yksilölliseen kohtaamiseen eri taustojen omaavien opiskelijoiden kanssa. Opetustyössä korostuvat opiskelijoiden ja työelämän tarpeiden huomioiminen sekä sitoutuminen elinikäisen oppimisen tukemiseen. Ammatillisten opettajien vastuulla on monenlaisia tehtäviä, kuten opetuksen ja ohjauksen suunnittelu ja toteutus ja opintojen räätälöiminen yksilöllisiin tarpeisiin opiskelijoiden kanssa, ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset tarpeet, tavoitteet, osaamisvajeet ja aiemmin hankitun osaamisen.

Opettajan odotetaan tänä päivänä hallitsevan myös opetuksen pedagogiset perusteet ja kykenevän perustelemaan toimintansa. Ammatillisen opettajan roolissa avainasemassa on monipuolinen osaaminen, joka kattaa paitsi syvällisen ammattialan substanssiosaamisen myös vahvat pedagogiset taidot sekä tunne-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Opettajalta odotetaan kykyä jakaa asiantuntemustaan innostavalla ja selkokielellä tavalla. Näiden elementtien taitava yhdistäminen vaatii opettajalta elinikäistä sekä työnantajan tarjoamaa että omaehtoista opiskelua ja osaamisen kartuttamista. Myös jatkuva digitalisaatio ja sen mukana tuomat uudet ohjelmat ja järjestelmät edellyttävät jatkuvaa uuden tiedon omaksumista ja uusien työskentelytapojen opettelua. Mäkinen ym. (2017, 43) kertovat, että teknoimua, eli halukkuutta käyttää uusia digitaalisia alustoja ja laitteita työssään, kokevat erityisesti ne opettajat, jotka tuntevat olevansa päteviä opetusteknologian käytössä, ovat vakuuttuneita kyvystään tukea oppilaita ja pitävät omia taitojaan riittävinä. Samoin ne opettajat, jotka kokevat voivansa vapaasti päättää opetusteknologian käytöstään ja joiden mielipiteitä kunnioitetaan, kokevat yleensä enemmän teknoimua.

5.1 Opettajaidentiteetin rakentuminen

Opettajan identiteetin muotoutuminen on monimutkainen prosessi, jossa opettajan yksilölliset ja toisaalta yhteiskunnalliset tekijät ovat keskenään tiiviissä vuorovaikutuksessa. Tämä prosessi tapahtuu opettajan työympäristöissä, joissa hän osallistuu vuorovaikutukseen erilaisten ihmisten ja näkökulmien kanssa vaikuttaen hänen identiteettinsä muodostumiseen.

Opettaja ei ole passiivinen tarkkailija, vaan aktiivinen toimija tässä vuorovaikutuksessa (Vähäsantanen ym., 2017, ss. 514–536).

Opettajan tausta sekä henkilökohtaiset ammatilliset tavoitteet ja odotukset ovat keskiössä ammatti-identiteetin rakentumisessa ja näiden odotusten tulisi kohdata työpaikan käytäntöjen kanssa. Opettajan kokemus omasta osaamisestaan erilaisten muutostekijöiden vaikutusten käsittelyssä voi vaikuttaa identiteetin rakentumiseen (Leeferink ym., 2019, ss. 69–89). Yksilön siirtyessä oman alan työntekijästä ammatilliseksi opettajaksi, korostuu tarve käydä läpi ammatillisen identiteetin uudelleenarviointi. Tämä siirtymä saattaa herättää monenlaisia haasteita ja tunteita, mukaan lukien mahdollisesti jonkin asteista kaipuuta aiempaan työhön ja työyhteisöön, joka poikkeaa oppilaitosmaailmasta monella tavalla. Tämän vuoksi esimerkiksi opettajankoulutuksen tulisi tarjota opettajaopiskelijoille keinoja ja ohjausta tukeakseen heitä tämälaisessa muutostilanteessa. (Vilppola, 2023, ss. 23–24.) Kaiken kaikkiaan opettajan identiteetin muodostuminen on monitahoinen prosessi, jossa yksilölliset ja yhteisölliset tekijät vaikuttavat toisiinsa ja vaativat aktiivista osallistumista opettajalta. Ammatillisen opettajan identiteetin muodostuminen (ja muovaaminen) on aktiivinen prosessi, jossa ovat merkittävässä roolissa yksilön ammatillinen historia ja asiantuntemus tietyllä alalla (sisältäen konkreettisen ammattiosaamisen, alan arvot, toimintatavat ja asenteet jne.) sekä opettajan uusi työympäristö ja siihen liittyvä konteksti, joka kattaa koulutusjärjestelmän ja oppilaitosten toimintakulttuurit sekä opettamiseen, oppimiseen, ohjaukseen ja kasvatukseen liittyvät näkökohdat.

Nissilän (2006) tutkimuksen mukaan ammatillisessa koulutuksessa opettajien ammatillisuus rakentuu pääasiassa kahden kokonaisuuden, oman alan asiantuntijuuden ja opettajuuden varaan. Opettajat pyrkivät kukin omalla tavallaan yhdistämään näiden näkökulmien keskeiset piirteet opettajaroolissaan (Nissilä, 2006). Opettajien identiteetti muotoutuu heidän urakehityksensä, työnsä ja ammatin näkökulmasta sekä laajemmin heidän asemastaan ammatillisessa koulutuksessa ja yhteiskunnassa (Paaso, 2010, ss. 14–30). Kun opetus- ja ohjaushenkilöstön roolit muuttuvat, heidän on myös mukauduttava uusiin tilanteisiin ja konteksteihin, mikä vaatii usein myös identiteettityötä. Opettajan ammatti-identiteetti on jatkuvassa muutoksessa ja sopeutuu tilanteisiin ja rooleihin. Jokaisella yksilöllä on monia erilaisia identiteettejä, joiden taustalla on erilaisia tarinoita, jotka ovat syntyneet elämäkokemusten ja -historian sekä erilaisten elämäkriisien myötä. Ammatilliseen identiteetti ja sen rakentuminen kuvaavat millaisiksi he haluavat kehittyä omassa ammatissaan ja työssään. Toimijuus, eli kyky toimia ja vaikuttaa, vaihtelee tilanteittain ja yksilöittäin aina yksilöllisestä kollektiiviseen. Tässä prosessissa opettajat joutuvat tarkastelemaan uudelleen käsityksiään siitä, mitä opettajana oleminen juuri heille tarkoittaa ja

miten toimia vaihtuvissa tilanteissa opiskelijoiden kanssa. Heidän tulee samalla pohtia omaa osaamistaan ja kykyään vastata muuttuviin vaatimuksiin sekä reflektoida omaa kuvaa itsestään opettajana. (Vänskä, 2018, ss. 22–23.)

Opettajan kasvaminen on jatkuvaa oppimista ja osaamisen kehittymistä erilaisissa oppimisympäristöissä koko työuran ajan. Ammatillisten opettajien osaamisen jatkuvaa kehittämistä tarvitaan, koska yhteiskunta ja työelämä muuttuvat jatkuvasti samoin kuin opettajan omat kiinnostuksen kohteet ja työelämän mahdollisuudet ja haasteet. Opetushenkilöstön osaamisen laadun takaamiseksi tarvitaan aina oppilaitoksen johdon sitoutumista ja tukea näiden kehittämisponnistusten tukena. Tämä tuki on avainasemassa varmistettaessa opetuksen korkeaa tasoa ja vastattaessa yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin. (Paaso 2012, s. 54.)

Salonen ym. (2020, ss. 35–36) toteuttivat vuonna 2018 ammatillisille opettajille suunnatun työn merkittävyyttä selvittävän kyselyn ammatillisen opetus- ja ohjaushenkilöstön täydennyskoulutuksen yhteydessä. Tulosten mukaan opettajan työ liitetään usein suurempaan, koko elämän kattavaan, kontekstiin silloin kun opettajat kokevat myönteisiä asioita työssään. Näitä myönteisiä kokemuksia ovat muun muassa positiiviset vuorovaikutussuhteet työyhteisössä, saavutusten ja hyötyjen tuottaminen työssä sekä tasapainoinen suhde työn ja vapaa-ajan välillä. Vertaisuus ja niin sanottu työyhteisöön kuuluminen toivat niin ikään mielekkyyttä ammatillisen opettajan kokemukseen omasta opettajuudesta ja työstä. Työn mielekkyyttä lisäsivät kokemukset, jotka vahvistivat opettajan tunnetta hyödyksi olemisesta, että tietää tehneensä parhaansa ja että asiakkaat, opiskelijat ja työnantajat kokevat saaneensa sen mitä opettajan kanssa tehdystä yhteistyöstä ovat toivoneetkin. Opetus- ja ohjaushenkilöstö kuvaili auttamisen ja hyödyn kokemuksia opiskelijoiden onnistumisista ja heidän kasvamisestaan ihmisenä. Tärkeää oli nähdä miten opiskelija saavuttaa tavoitteensa, edistyy ja samalla hänen itsetuntonsa vahvistuu. Tällaiset auttamisen ja hyödyksi olemisen tilanteet nähtiin myös voimavarana itselle.

5.2 Ammatillinen opettaja oman ammattialansa asiantuntijana

Kyky kehittää omaa opetusalaan ja opetustyötään on olennainen taito opettajille, sillä se mahdollistaa heidän sopeutumisensa jatkuvasti muuttuvaan työelämään ja ammatillisiin vaatimuksiin (A 2003/357, 3§). Tässä yhteydessä on tärkeää ottaa huomioon sekä työelämän että eri ammattien jatkuva kehitys. Opettajien on oltava valmiita päivittämään tietonsa ja taitonsa vastaamaan näitä muutoksia, mikä edellyttää avointa mieltä uusille opetusmenetelmille ja teknologisille innovaatioille.

Ammattitaidon vaatimukset eri työtehtävissä vaikuttavat suoraan ammatillisen opettajan osaamiseen. Ammatillisen opettajan tulee hallita sekä pedagogiset menetelmät että oman alansa syväosaaminen. Tämä yhdistelmä on välttämätön opetuksen laadukkuuden ja opiskelijoiden asianmukaisen ohjauksen takaamiseksi. (Korhonen, ym. 2023, s. 182.) Helakorpi (2009, s.7) on nimennyt ammatillisen opettajan asiantuntijuuden tärkeimmiksi osa-alueiksi työyhteisö-, kehittämis-, kehitymis- ja substanssiosaamisen. Kuvassa 2 on esitetty kyseiset osa-alueet.

Kuva 2 Asiantuntijuuden osa-alueet. (Helakorpi, 2009, s. 9).

Helakorven (2009, s. 9) mukaan koulutuksen ja ohjauksen kehittämisosaaminen vaatii jatkuvaa oman osaamisen syventämistä sekä halua ja innostusta uusien opetusmenetelmien ja työelämätaitojen omaksumiseen. Työyhteisöosaamiseen kuuluu tiimityö- ja verkosto-osaaminen sekä kyky suunnitella ja toteuttaa opetusta ja ohjausta yhteistyössä muiden kanssa. Tämä sisältää myös kyvyn luoda uusia kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja sekä ottaa käyttöön innovatiivisia opetusmenetelmiä. Substanssiosaamiseen liittyy syvälinen työelämäosaaminen ja ammatillinen, työelämässä hankittu, tietotaito. Se vaatii kykyä arvioida

nykytilaa sekä tunnistaa tarvittava osaaminen tulevaisuuden tarpeisiin. Osaamisen jakaminen opetuksessa ja ohjauksessa sekä verkostojen hyödyntäminen ovat tässä avainasemassa, samoin kuin oman alan työtehtävissä tapahtuva oman osaamisen päivittäminen.

Pedagoginen osaaminen vaatii oman alan koulutusprosessin hallintaa ja kasvatuksellisia taitoja, etenkin nuorten parissa työskenteleviltä opettajilta. Lisäksi yksilöllisten opintopolkujen näkyminen opiskelijoiden henkilökohtaisissa opiskelusuunnitelmissa (HOKS) on olennaista. Tämä edellyttää myös kykyä tehdä opetuksen suunnittelussa näkyväksi erilaisia yksilöllisiä opintopolkuja ja mahdollistaa osaamisen hankinta monimuotoisin, eri oppimisympäristöissä tapahtuvin, opiskelutavoin. (Helakorpi, 2009, s. 9.)

Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ja työelämän kehittyminen heijastuvat suoraan koulutusjärjestelmään, mikä vaikuttaa merkittävästi opettajien työnkuvaan ja osaamisvaatimuksiin. Nykypäivän oppimisympäristöt eivät rajoitu enää perinteisiin luokkahuoneisiin tai työsaleihin, vaan ne ovat laajentuneet kattamaan koko ammatillisen koulutuksen kentän ja ulottuvat myös työpaikoille. Ammatillisen opettajan rooli vaatii vaativaa asiantuntijuutta, jossa yhdistyvät syvä ammatti- tai opintoalakohtainen tietämys sekä monipuolinen pedagoginen osaaminen. Tämä tarkoittaa, että opettajalla on oltava syvä ymmärrys omasta alastaan tai opintoalastaan, mutta samalla hänellä on oltava kykyä välittää tämä tietämys opiskelijoilleen selkeällä ja innostavalla tavalla. (Brauer & Mäkelä, 2023.)

Substanssiosaamista arvioidaan sekä syvällisenä alan erityisosaamisena että työelämäyhteistyön näkökulmasta. Ammatillisessa koulutuksessa toimivan opettajan työn osaamisvaatimusten perustana toimivat Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamat tavoitteet, jotka on laadittu Opettajankoulutusfoorumin toimesta. Nämä tavoitteet osaltaan heijastavat tulevaisuuden opettajan työtehtävien vaatimuksia ja vaativat opettajalta osaamisen jatkuvaa kehittämistä kohti asetettuja päämääriä (OKM, 2016, s. 17). Tulevaisuuden opettajan osaamistavoitteet on kiteytetty seuraavasti: laaja-alainen perusosaaminen, johon sisältyy muun muassa syvällinen oman alan osaaminen ja pedagoginen taitavuus, uutta luova asiantuntijuus ja toimijuus, joka sisältää taidon luoda yhdessä ja ottaa käyttöön uusia opetuksen innovaatioita.

Oman osaamisen ja yhteisön jatkuva kehittäminen-tavoite käsittää muun muassa verkostoitumisen ja yhteisöosaamisen. (Raudasoja, 2019.) Ammatillisen opettajan on hallittava syvällinen osaaminen omalla alallaan, jotta hän voi opettaa tutkinnon perusteiden vaatimusten mukaisesti. Koska opiskelijat hankkivat osaamistaan oppilaitoksen tilojen lisäksi

työpaikoilla käytännön oppimisympäristöissä, opettajan on asetettava tavoitteet opiskelijan oppimiselle suhteessa työpaikan tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työelämäyhteistyö voi kapeimmillaan rajoittua opiskelijan osaamisen hankkimiseen koulutus- tai oppisopimuksen puitteissa, kun taas laajemmin se voi käsittää myös erilaisia yhteistyöprojekteja sekä koulutuksen kehittämistä ja/tai asiantuntijavaihtoja. Substanssiosaamiseen liittyy oppilaitoksissa ja työpaikoilla osaaminen ja ratkaisut, jotka liittyvät laadunhallintaan, kestäväan kehitykseen ja eettisiin kysymyksiin. Ammatillisen opettajan on otettava huomioon myös yhteiskunnalliset ja globaalit kysymykset, erityisesti työllistymisen tukemisen näkökulmasta. (Raudasoja ym. 2018.)

5.3 Ammatillinen opettaja elinikäisenä oppijana

Vähäsantasen (2004, ss.17–18) mukaan ammatillisen opettajan ammatillinen kasvu on jatkuva prosessi, joka tapahtuu sekä yksilöllisesti että yhteisön tuella. Opettajien on omaksuttava ajatus elinikäisestä oppimisesta, jossa he jatkuvasti hankkivat uutta tietoa ja taitoja ja kehittävät itseään ja opetusmenetelmiään. Tämä on välttämätöntä, koska ammattitaitovaatimukset muuttuvat ajan myötä, eikä kerran opitut taidot ja tiedot pysy ajankohtaisina ikuisesti. Siksi opettajat ovat itse vastuussa omasta oppimisestaan, asettavat omat tavoitteensa ja toimivat itseohjautuvasti tämän kasvuprosessin aikana.

Parkkonen ja Nuutinen (2018) ovat kartoittaneet ammatillisten opettajien kokemuksia omien työuriensa aikana tapahtuneista opetustyöhön liittyvistä muutoksista sekä niiden vaikutuksista heidän omaan opettajuuteensa ja asiantuntijana kehittymiseen. Suurin osa haastatelluista korosti oman opetusalanensa substanssiosaamisen jatkuvaa ylläpitämistä keskeisenä osana omaa opettajataitoaan. Tässä yhteydessä he kertoivat, että alan ammattiosaamisen kehittäminen jäi usein vähäisemmälle ja saattoi rajoittua jopa harrastustasolle. Ammatillisen opettajan haasteena nähtiin kahden tärkeän osa-alueen, tiedon ja taidon ylläpitämisen sekä kehittämisen, yhtäaikainen hallinta. Opettajan oli jatkuvasti kehitettävä pedagogista osaamistaan ja sopeutettava sitä vastaamaan nykyaikaisia vaatimuksia. Toisaalta hänen oli myös huolehdittava omasta ammattiosaamisestaan, jotta hän pystyi opettamaan sitä tehokkaasti opiskelijoilleen. Tämä tasapainoilu oli haasteellista, mutta välttämätöntä varmistaakseen opetuksen laadun ja oppilaiden asianmukaisen valmistelun tulevaan ammattiin.

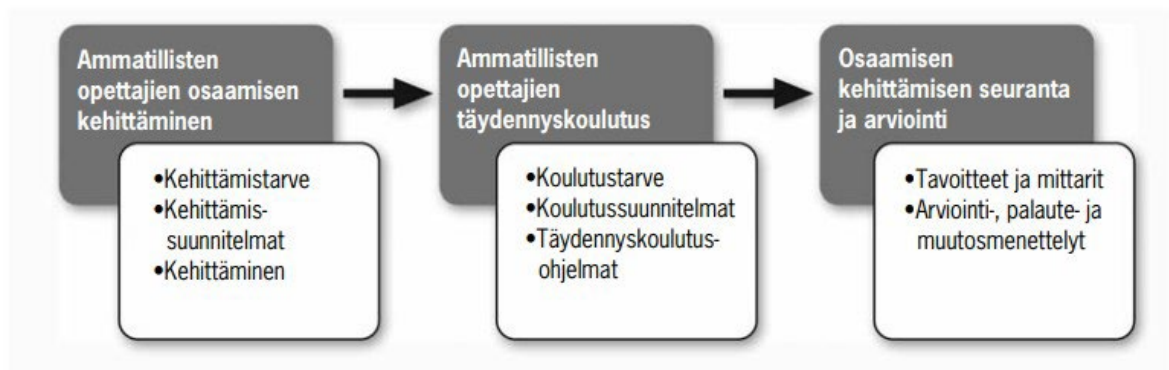
Parkkosen ja Nuutisen (2018) tutkimuksen tulokset osoittavat, että monet opettajat kokivat epävarmuutta osaamisestaan ja siksi he päättivät hakeutua lisäkoulutukseen. He pyrkivät parantamaan alakohtaista tietämystään osallistumalla lisäopintoihin, jotka yleensä hankittiin

oman organisaation ulkopuolelta. Pedagogisen osaamisen kehittämiseen he saivat apua muun muassa opinto-ohjaajien ja ammatillisten erityisopettajien 60 opintopisteen koulutuksesta. Opettajat näkivät jatkokoulutuksen keinona vastata ammatillisen koulutuksen muuttuviin tarpeisiin ja varmistaa opetuksen laatu opiskelijoille.

Paaso (2012, ss 52–53) kertoo, että ammatillisten opettajien osaamisen kehittämisessä ja täydennyskoulutuksen suunnittelussa tulisi aina ottaa huomioon yhteistyö työelämän, koulutusorganisaation ja opiskelijoiden kanssa, jotta osaaminen kehittyy tavalla, joka takaa opetuksen laadun ja vastaa nykyajan vaatimuksia ja odotuksia. Opettajien osaamisen arviointi on ensiarvoisen tärkeää kehittämistarpeiden tunnistamiseksi. Paason (2012, ss. 52–53) mukaan tämä arviointi perustuu monipuolisiin menetelmiin, kuten opettajien itsearviointiin, vertaisarviointiin ja opiskelijapalautteeseen. Näiden arviointitulosten perusteella voidaan tunnistaa sekä yksittäisten opettajien että koko opettajayhteisön kehittämistarpeet ja koulutusta voidaan suunnitella tarpeen mukaan.

Koulutuksenjärjestäjän rooli opettajan kehittymisen prosessissa on keskeinen. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on varmistaa, että opetushenkilöstöllä on mahdollisuus osallistua erilaisiin koulutuksiin ja kehittämisohjelmiin. Tämä voi sisältää mahdollisuuden osallistua esimerkiksi alan seminaareihin, eri pituisiin verkko-opintoihin, työnkiertoon, mentorointiohjelmiin ja muihin oppimismahdollisuuksiin, jotka auttavat opettajia kasvattamaan ja ylläpitämään osaamistaan. (Paaso, 2012, ss. 52–53.) Opetusalan ammattijärjestö (OAJ, 2023) painottaa, että opettajien ja koulujen johtajien jatkuva ammatillinen kehittyminen tulisi olla suunnitelmallista ja tarpeisiin perustuvaa. Järjestö ehdottaakin, että jokaiselle opettajalle ja rehtorille laadittaisiin henkilökohtainen koulutus- ja kehittämissuunnitelma, jonka avulla he voivat kehittää osaamistaan koko uransa ajan. Lisäksi täydennyskoulutuksen tulisi olla kiinteä osa opettajan työtä ja se tulisi järjestää työaikana. Paason (2012, s. 53) laatimassa kuvassa 3 on hahmoteltu ammatillisten opettajien osaamisen kehittämisen, täydennyskoulutuksen ja seurannan prosessi koulutusorganisaation näkökulmasta. Kaaviokuva osoittaa prosessin, miten opettajien osaamista voitaisiin arvioida ja kehittää koulutusorganisaation sisällä.

Kuva 3 Ammatillisen opettajan osaamisen kehittäminen ja täydennyskoulutus. (Paaso, 2012, s. 53)

Opettajat ja rehtorit Suomessa -selvityksen mukaan opettajien ja rehtorien osallistumisessa täydennyskoulutukseen on tapahtunut muutoksia Suomessa. Tämä käyn ilmi Digam- ja digiope-kyselystä vuodelta 2017. Kyselyn mukaan vuonna 2015 ammatillisen koulutuksen opettajista 65 % osallistui täydennyskoulutukseen tai asiantuntijavaihtoon, mikä oli laskua verrattuna vuoteen 2013, jolloin osuus oli 83 %. Tuoreimman selvityksen mukaan lähes 80 % vastaajista oli osallistunut opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnattuun täydennyskoulutukseen viimeisen kolmen vuoden aikana. Kuitenkin vain noin 65 % oli saanut täydennyskoulutusta, joka tukee digitalisaatiota. (Opetushallitus, 2018, 43.)

Naisten osuus digitalisaatiota tukevaan täydennyskoulutukseen osallistumisessa oli suurempi kuin miesten. Yli 70 % naisista oli osallistunut viimeisen kolmen vuoden aikana täydennyskoulutukseen, joka liittyy digitalisaatioon, kun taas miesten vastaava luku jäi alle 60 %:iin. Tämä ero oli pienempi, kun tarkasteltiin opetus- ja ohjaushenkilöstölle suunnattua täydennyskoulutusta kokonaisuutena (miesten osuus oli 75 % ja naisten 82 %). (OPH, 2018, s. 43.) Kuvasta 4 käy ilmi koulutuksiin osallistuneet:

Kuva 4 Täydennyskoulutukseen osallistuneet. (Digam ja digiope -kysely, 2017).

Oletko osallistunut viimeisen kolmen vuoden aikana opetus- ja ohjaushenkilöstölle järjestettyyn täydennyskoulutukseen	Kyllä	Ei	Yhteensä
Naiset	545 82,7%	114 17,3 %	659 100 %
Miehet	312 75,7 %	100 24,3 %	412 100 %
Yhteensä	857 80 %	214 20 %	1071 100 %
Oletko osallistunut viimeisen kolmen vuoden aikana opetus- ja ohjaushenkilöstölle järjestettyyn digitalisaatiota tukevaan täydennyskoulutukseen	Kyllä	Ei	Yhteensä
Naiset	472 72,2 %	182 27,8 %	654 100 %
Miehet	242 59 %	168 41 %	410 100 %
Yhteensä	714 67,1 %	350 32,9 %	1064 100 %

5.4 Ammatillisen opettajan kelpoisuus

Ammatillisen opettajan kelpoisuudesta määrätään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Asetuksessa kerrotaan, että ammatillisten tutkinnon osien opetusta on kelpoinen antamaan henkilö:

- joka on suorittanut koulutuksen järjestäjän päättämän opetustehtävän kannalta soveltuvan korkeakoulututkinnon;
- joka on suorittanut vähintään 60 opintopisteen tai 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot;
- jolla on vähintään kolmen vuoden pituinen käytännön työkokemus opetustehtävän sisältöä lähinnä vastaavissa tehtävissä; sekä
- jolla on pätevyys- tai lupakirja, jos alan tehtävissä toimiminen edellyttää pätevyys- tai lupakirjaa.

Erityisen syytä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:n mukaista syventävää tai täydentävää ammatillista osaamiskoulutusta voi tarjota myös henkilö, joka on hankkinut alalle erikoisammattitutkinnon tai joka muuten omaa vankkaa ammattitaitoa koulutuksen tai työkokemuksen kautta, ilman että tämä rajoittuu 13 §:ssä mainittuihin ehtoihin. Poikkeama kelpoisuusvaatimuksissa on esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan sekä tanssi- ja sirkusalan

ammattillista opetusta antavan opetushenkilöstön kohdalla. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 14.12.1998/986.)

Jotta ammatillinen opettaja voidaan vakinaistaa virkaan, tulee hänen olla suorittanut 60 opintopisteen opettajan pedagogiset opinnot ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Opinnot on aloitettava kolmen vuoden sisällä opetustehtävän vastaanottamisesta. Ammatillisen opettajankoulutuksen (opettajan pedagogiset opinnot 60 op) suorittaminen antaa yleisen pedagogisen pätevyyden toimia opettajan tehtävissä ammatillisissa oppilaitoksissa ja ammattikorkeakouluissa. Samoin koulutus myöntää yleisen pätevyyden opettajan tehtäviin muissa oppilaitoksissa. Lisäksi opettajan virkoihin voi liittyä muita pätevyysvaatimuksia, jotka vaihtelevat koulutusasteittain, oppilaitoksittain ja opetustehtävien luonteen mukaan. Pätevyysvaatimukset voivat koskea tutkintoja, opetettavien aineiden opintovaatimuksia ja ammattialan käytännön työkokemusta. (Opintopolku, 2023.) Koulutuksen myötä saadut taidot voivat myös tuoda uromahdollisuuksia esimerkiksi eri kokoisten ja eri aloilla toimivien yritysten henkilöstön kehittäjänä, konsulttina, koulutusalan yrittäjänä tai koulutuksen johtotehtävissä.

Ammatilliseen opettajankoulutukseen päteviä hakijoita ovat ne, joilla on ammattikorkeakoulun tai ammatillisen koulutuksen opettajan virkoihin vaadittava koulutus ja työkokemus. Perussääntö on, että hakijalla on oltava soveltuva korkeakoulututkinto ja työkokemusta ammattialalta vähintään kolme vuotta. (Oamk n.d.)

Ammatillisen opettajankoulutuksen hakijamäärät ovat laskeneet neljän viime vuoden aikana selvästi. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa OPEKE Ammatillisen opettajankoulutuksen uudistaminen -hankkeessa on koottu tilastotietoja ammatillisesta opettajankoulutuksen hakijamäärästä sekä esimerkiksi opiskelijoiksi valittujen motivaatiosta opintoihin hakeutumiseen. Vielä vuonna 2015 hakijoita oli yhteensä 6144, kun taas vuonna 2018 määrä oli laskenut 3661 hakijaan. Vuosien saatossa taloudelliset suhdanteet ovat vaikuttaneet ammatillisen opettajankoulutuksen hakijamääriin, ja korkea työllisyysaste on aiemmin vähentänyt hakijoiden määrää. Kuitenkin viime vuosina hakijamääriin on todennäköisesti vaikuttanut myös ammatillisen koulutuksen saama kielteinen julkisuus, joka liittyy rahoituksen leikkauksiin ja reformin tuomiin muutoksiin. Vuonna 2018 koulutukseen valittiin yhteensä 1473 hakijaa, mikä tarkoittaa, että 40 prosenttia hakijoista sai opiskelupaikan. Ero on merkittävä verrattuna vuoteen 2015 jolloin vain 26 prosenttia hakijoista valittiin opiskelijoiksi. (Grönberg, 2019.)

6 Ammatillinen opettajankoulutus

Ammatillinen opettajankoulutus on ollut merkittävä osa Suomen koulutusjärjestelmää, ja sen vaikuttavuutta voidaan tarkastella monista eri näkökulmista. On tärkeää huomata, että opettajankoulutuksen systemaattinen kehittäminen on ollut olennainen osa Suomen koulutuspolitiikkaa ja alkoi rakentua systemaattisesti vuodesta 1950. Koulutuksen laadun parantaminen ja opettajien ammatillisen osaamisen vahvistaminen ovat olleet keskeisiä tavoitteita. (Laukia, 2022.)

Laukian (2022) mukaan yksi tapa tarkastella ammatillisen opettajankoulutuksen vaikuttavuutta on tarkastella sen vaikutusta ammatillisen opetuksen laatuun ja oppimistuloksiin. Laadukas opettajankoulutus antaa opettajille tarvittavat valmiudet ohjata erilaisten opiskelijoiden oppimista. Hyvin koulutetut opettajat voivat luoda innostavan oppimisympäristön, joka tukee opiskelijoiden motivaatiota ja oppimista. Tämä puolestaan voi johtaa parempiin oppimistuloksiin ja opiskelijoiden yleiseen hyvinvointiin. Myös opetuksen laatua on voitu tasalaatuaistua kouluttamalla opettajia kaikille yhteisten opintosisältöjen avulla (Laukia (2022)).

Laukia (2022) jatkaa, että ammatillisen opettajankoulutuksen vaikuttavuuteen liittyy myös opettajien työn vetovoima ja arvostus. Kun opettajilla on vahva ammatillinen osaaminen ja pedagogiset taidot, he tuntevat itsensä varmemmiksi ja motivoituneemmiksi työssään. Näillä keinoin on mahdollista lisätä opettajien työtyytyväisyyttä ja sitoutuneisuutta opetustyöhön, mikä puolestaan vaikuttaa positiivisesti oppilaiden oppimiseen ja koulu yhteisön ilmapiiriin. Lisäksi ammatillinen opettajankoulutus voi vaikuttaa myös laajemmin yhteiskuntaan. Koulutetut opettajat voivat toimia esimerkkeinä muille ja innostaa tulevia opettajia. Opettajien korkea ammattitaito voi myös edistää ammatillisen koulutuksen ja työelämän välisiä yhteyksiä, mikä on tärkeää nykypäivän nopeasti muuttuvassa työelämässä.

Ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin kuuluu kasvatustieteellisiä ja ammattipedagogisia opintoja. Opintoissa on huomioitu työelämän ja ammatillisen koulutuksen nykyiset ja tulevat tarpeet. Opintoihin kuuluu myös opetusharjoittelua, jonka voi suorittaa esim. omalla työpaikalla eri alojen oppilaitoksessa, projekteissa, yrityksissä tai kolmannella sektorilla Suomessa tai osin ulkomailla. Harjoittelun voi suorittaa yhtäjaksoisesti tai useana erillisenä opetustuntina (Laukia, 2022). Koulutus lisää ja vahvistaa opiskelijoiden pedagogisia taitoja, jotka mahdollistavat työskentelyn niin nuorten kuin aikuistenkin oppijoiden kanssa. Lisäksi se antaa yleisiä valmiuksia toimia opettajana eri konteksteissa sekä toisella -että korkeakouluasteella. Koulutuksen tavoitteena on myös tarjota opettajaopiskelijoille

näkökulma sekä perus- että korkea-asteen koulutukseen. Tämä on erityisen merkittävää opiskelijoiden sujuvan siirtymisen kannalta eri kouluasteiden välillä. Koulutus pysyy ajan tasalla toimintaympäristön muutosten kanssa ja osallistuu aktiivisesti opettajan osaamisvaatimusten kehittämiseen yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa. (Korhonen, ym. 2023, s.183.)

Opetus ja kulttuuriministeriön julkaisun (2019:10, s. 10) mukaan opetusalan asiantuntijat ovat ennakoineet, että ammatillisessa opettajankoulutuksessa korostuvat tänä päivänä entistä enemmän sellaiset taidot ja ominaisuudet, jotka liittyvät oppijoiden, eli opettajien tai opettajiksi aikovien, kykyyn oppia itse. Tähän sisältyvät myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot, tiedon käsittely ja sen käyttäminen käytännössä, sekä ajatus oppimisprosessin keskittymisestä oppijoiden tarpeisiin ja heidän aktiiviseen osallistumiseensa. Käytännössä tämä merkitsee erityisesti sitä, että opettajankoulutuksessa otetaan entistä paremmin huomioon opiskelijoiden yksilölliset oppimisreitit. Tämä edellyttää työpaikoilla tapahtuvan oppimisen lisäämistä ja mahdollistamista ja ammatillisen osaamisen kehittämistä tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa sekä myös aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjen parantamista, sillä käytännöt vaihtelevat korkeakoulujen välillä edelleen paljon. (OKM, 2019, s. 10.) Opinnot tulisi voida sitoa omaan opetustyöhön, jolloin opintoja on mahdollista hyödyntää suoraan työtehtävissä ja – yhteisössä.

Ammatillisesta opettajankoulutuksesta säädetyn lain (2003/357 §3) mukaisesti Opetusministeriö vahvistaa opettajankoulutusohjelmat määrittelemällä kasvatustieteellisten perusopintojen, ammattipedagogisten opintojen, muiden opintojen sekä opetusharjoittelun laajuudet. Tämä varmistaa, että opettajat saavat tarvittavan tarvittavat tiedot ja taidot ennen kuin he aloittavat opetuksen tai vähintään niiden aikana.

Esimerkiksi Haaga-Helian ammatillisen opettajakorkeakoulun kehittämishjelma (HaagaHelia 2022) perustuu vahvoihin ammatillisuutta ja opettajan pedagogisten taitojen kehittämisen periaatteisiin, kuten laajaan sivistykseen, ammattikasvatukseen, osaamisperusteisuuteen ja opintojen henkilökohtaistamiseen. Lisäksi ohjelmassa korostetaan tutkivaa kehittämistä, mikä tarkoittaa aktiivista ja systemaattista lähestymistapaa uusien tietojen ja käytäntöjen kehittämisessä ja soveltamisessa opetustyössä. Nämä periaatteet toimivat ohjelman perustana ja ohjaavat opettajien ammatillista kasvua sekä opetuksen laadun jatkuvaa parantamista. Ohjelman avulla opettajat voivat syventää osaamistaan ja soveltaa uusimpia pedagogisia lähestymistapoja, mikä puolestaan edistää opiskelijoiden oppimista ja kehitystä. (Brauer & Mäkelä, 2023.) Vaikka opettajalta edellytetään monipuolista osaamista,

opettajakoulutus painottaa opettajuuden sisäistämistä ja vahvistamista. Ammatillisen opettajan koulutuksessa painotetaan opiskelijan itsensä löytämistä, eli millainen opettaja hän on ja mikä on hänen luontainen tapansa opettaa ja ohjata oppimista. Tämä lähestymistapa auttaa opiskelijaa tunnistamaan vahvuutensa ja kehityskohteensa opettamisen alalla. (Korhonen, ym. 2023, s. 188.)

6.1 Opettajakoulutuksen järjestäminen

Ammatillisen opettajakoulutuksen voi suorittaa joko ammatillisessa opettajakorkeakoulussa tai Åbo Akademiassa ruotsin kielellä. Suomessa toimii viisi ammatillista opettajakorkeakoulua, jotka ovat osa ammattikorkeakouluja. Ammatillisissa opettajakorkeakouluissa on mahdollista suorittaa kolme erilaista koulutusohjelmaa:

- Ammatillinen opettajankoulutus (60 op)
- Ammatillinen erityisopettajankoulutus (60 op)
- Ammatillinen opinto-ohjaajankoulutus (60 op)

Opettajakorkeakoulut tarjoavat opetusta useilla eri paikkakunnilla sekä verkkototeutuksia. Opinnot kestävät yleensä 1–1,5 vuotta, ja ne on suunniteltu siten, että ne on mahdollista opiskella työn ohessa ja linkittyvät mahdollisuuksien mukaan omaan opetustyöhön. Ammatillisista opettajakorkeakouluista valmistuu vuosittain yhteensä noin 1500 opettajaa, erityisopettajaa ja opinto-ohjaajaa. (Opintopolku, 2023).

Opettajankoulutus on tänä päivänä pääasiassa verkossa tapahtuvaa, joustavaa opiskelua, mikä mahdollistaa opiskelun opetustyön ohella. Koulutus on monimuotoista, mikä antaa opiskelijoille mahdollisuuden sovittaa opiskelu omaan aikatauluunsa. Vaikka suurin osa koulutuksesta tapahtuu verkossa, harjoitteluun, ohjaukseen ja opetukseen osallistuminen vaatii läsnäoloa arkisin (Tampereen Ammattikorkeakoulu, 2023.)

6.2 Opettajakoulutuksen tavoitteet

Opettajien rooli on laajentunut ja monipuolistunut, ulottuen yhä enemmän luokahuoneiden ja työsalien ulkopuolelle erilaisiin oppimisympäristöihin kattaen koko ammatillisen koulutusalan sekä työpaikat. Opetustehtävissä opettajalle avautuu erinomainen mahdollisuus hyödyntää ammatillista asiantuntemusta, työelämätaitoja ja -verkostoa tulevia ammattilaisia opettaessa

ja ohjatessa. Pedagogiset taidot, jotka kehittyvät ammatillisen opettajankoulutuksen aikana, antavat kyvyn toimia opettajana ja ohjaajana erilaisissa oppimisympäristöissä, mukaan lukien uudet ja monimuotoiset lähestymistavat opetukseen. Ammatilliset opettajankouluttajat ovat merkittäviä vaikuttajia opettajankoulutuksessa, heidän asenteellaan, ohjaustavallaan ja innostuksellaan opetusta kohtaan on suuri merkitys opettajaksi opiskelevalle. Heillä on tämän lisäksi keskeinen rooli opetus- ja toteutussuunnitelmien laatimisessa, pedagogisissa ratkaisuisissa, oppimisympäristöjen suunnittelussa sekä konkreettisen opetuksen toteutuksessa. Lisäksi he osallistuvat aktiivisesti opettajankoulutuksen jatkuvan kehittämisen prosessiin. Opettajankouluttajien panos on korvaamaton opettajaopiskelijoiden koulutuspolulla, sillä heidän ammatillinen osaamisensa ja kokemuksensa luovat vahvan perustan opettajien tulevalle menestykselle. Tämä tekee heistä olennaisia vaikuttajia opettajankoulutuksen laadussa ja merkittäviä toimijoita opettajien kasvussa ja kehittämisessä. (Raudasoja, A. 2018, s. 97.)

Suomessa kaikkien ammatillisten opettajankoulutusyksiköiden opetussuunnitelmat on rakennettu perustuen osaamisperusteiseen lähestymistapaan. Tämä tarkoittaa, että opetuksessa korostetaan käytännön taitojen ja osaamisen kehittämistä, ja painotetaan oppimista erilaisissa ympäristöissä ja tilanteissa. Lisäksi opetussuunnitelmissa näkyy vahva korostus jatkuvasta oppimisesta siten, että sekä opiskelijat että opettajat voivat hankkia osaamista eri aloilta ja eri oppimispolkuja hyödyntämällä. Tämä heijastaa yhteiskunnan vaatimusta jatkuvasta kehittämisestä ja korostaa oppimisen merkitystä moninaisissa elämäntilanteissa. Osaamisperusteinen opetus luo pohjan laaja-alaiselle ja ajantasaiselle osaamiselle, mikä on menestymisen kannalta olennaista nykypäivän nopeasti muuttuvassa työelämässä. (Brauer & Mäkelä, 2023.)

Brauer & Mäkelä (2023) toteavat, että opetussuunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomiota riittävän ohjaus- ja arviointiosaamisen saavuttamiseen, mikä on tärkeä osaamistavoite. Opetuksessa pyritään varmistamaan yhdenvertainen ja laadukas arviointi erilaisissa oppimisympäristöissä sekä opiskelijoiden kyky soveltaa monipuolisia arviointimenetelmiä. Opetussuunnitelmissa korostetaan myös vahvaa ohjausosaamista, ja arvioinnin ja ohjauksen alueita tarkastellaan usein yhtenä kokonaisuutena. Näin varmistetaan, että opettajaopiskelijoilla on tarvittavat taidot ohjaukseen ja arviointiin erilaisissa tilanteissa, ja että he voivat hyödyntää monipuolisia menetelmiä oppimisen arvioinnissa ja kehittämisessä.

Ammatillista opettajankoulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen tutkintorakenteissa ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet on selkeästi määritelty. Opetussuunnitelmat heijastavat vahvaa teoreettista pohjaa, erityisesti korostaen osaamisen ja

osaamisperusteisuuden käsitteitä. Ammattipedagogiset osaamistavoitteet keskittyvät kasvatopsykologiseen tutkimukseen, joka liittyy opetuksen tukemiseen, kasvatukseen ja yksilön kasvuun. Koulutuksessa opettajaopiskelijat saavat monipuolista tietoa eri teorioista, jotka käsittelevät yksilön ja ryhmän oppimista. He oppivat myös käyttämään erilaisia menetelmiä oppimisen, kasvun ja kehittymisen tukemiseksi. Lisäksi he saavat ohjausta siinä, kuinka ohjata erilaisia oppimis- ja opetusprosesseja.

6.3 Opettajankoulutuksen rakenne

Tässä luvussa tarkastellaan lähemmin opettajan koulutuksen rakennetta Oulun Ammattikorkeakoulun opettajankoulutukselle asetettujen osaamistavoitteiden ja opetussisältöjen mukaan. Lähteenä on käytetty Oulun ammattikorkeakoulun verkkosivustoa (Oamk, 2023.) Kuvassa 5 nähdään Oulun Ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajankoulutuksen rakenne vuosille 2023–2024.

Kuva 5 Opettajankoulutuksen rakenne 2023–2024 (OAMK, 2023)

Kasvatustieteen perusopinnot-opintokokonaisuus syventää opiskelijan ymmärrystä kasvatustieteestä ja ammattikasvatustieteestä. Opiskelija saa tietoa erilaisista näkökulmista ja käsitteistä, jotka auttavat häntä tulkitsemaan kasvatuksen ja opetuksen ilmiöitä. Opiskelija oppii, miten kasvatustiede toimii arvokkaana työvälineenä ammatillisen opettajan tehtävässä. Tämä tarkoittaa, että opiskelija saa syvällistä tietoa kasvatustieteellisistä käsitteistä ja menetelmistä, jotka ovat olennaisia ammatillisen opettajan työssä. Opintokokonaisuuden avulla opiskelija oppii soveltamaan näitä tietoja käytännön opetustyössä ja ymmärtämään, miten kasvatustiede voi rikastuttaa ja syventää hänen opetustaan.

Ammatti- ja korkeakoulupedagogiikka opettaa opiskelijalle oppimisprosessien suunnittelua, toteutusta ja arviointia sekä oppimisen teoreettisia perusteita. Opiskelija tutustuu erilaisiin pedagogisiin lähestymistapoihin, kuten yhteisölliseen, yksilölliseen ja opiskelijalähtöiseen pedagogiikkaan. Hän hankkii taitoja suunnitella oppimisprosesseja, joissa hyödynnetään monipuolisesti pedagogisia malleja ja digipedagogiikkaa. Lisäksi opiskelija syventyy

oppilashuollon, saavutettavuuden, erityisen tuen ja ohjauksen merkitykseen sekä tutustuu pedagogisen hyvinvoinnin käsitteeseen. Näiden opintojen avulla opiskelija saa vankan perustan toimia erilaisissa opetustehtävissä ja kehittää omaa henkilökohtaista opetuksen käyttöteoriaansa.

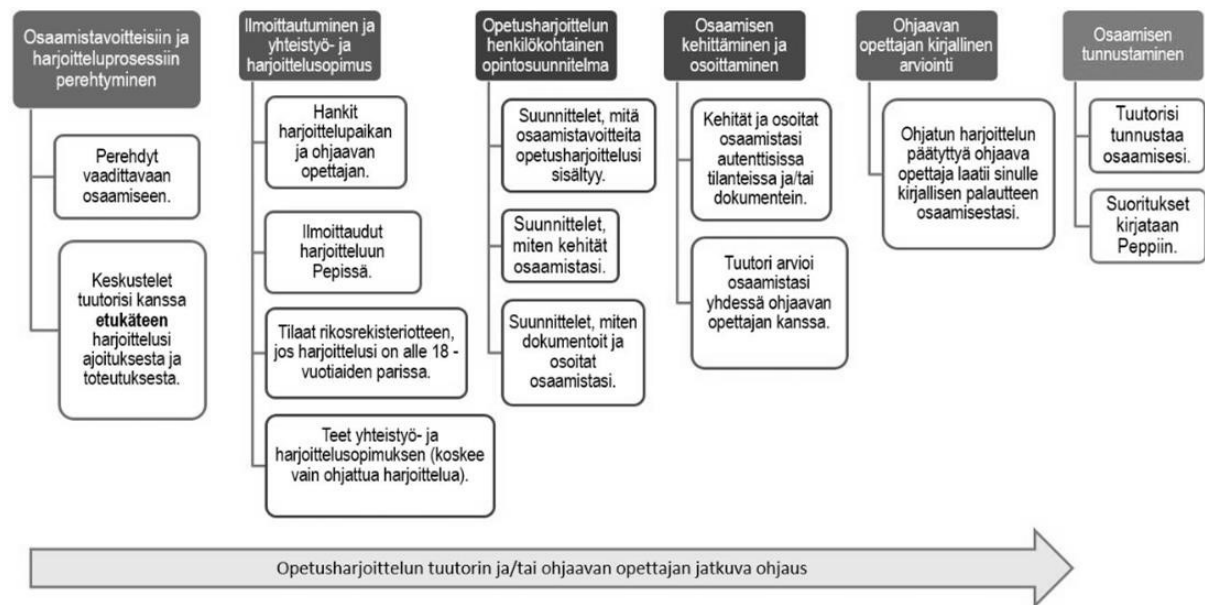
Vastuullisuuspedagogiikka opettaa opiskelijalle keskeistä koulutusta ja opetusta säätelevää lainsäädäntöä, opettajan toimintaan vaikuttavia asiakirjoja sekä opetustyötä koskevia turvallisuussäännöksiä ja määräyksiä. Opiskelija perehtyy opettajan työssään noudattamiin eettisiin periaatteisiin, ympäristö- ja sosiaaliseen kestävyYTEEN sekä saa valmiudet toimia ekososiaalisen sivistyksen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija syventyy myös oppilaitoksen kansainvälisiin käytäntöihin sekä monikulttuurisuuden rooliin opetustyössä.

Vastuullisuuspedagogiikka edellyttää laaja-alaista teoreettista tietämystä ja käytännön taitoja, jotka yhdessä antavat opiskelijalle vahvan perustan ammattimaiseen ja vastuulliseen opetus- ja ohjaustyöhön.

Tutkiva ja kehittävä pedagogiikka perehdyttää opiskelijan ammatti- ja korkeakoulutuksen tutkimus- ja kehittämistyöhön sekä hanketoiminnan käytänteisiin. Opiskelija saa ymmärrystä siitä, miten oppilaitoksen ja työelämän välinen yhteistyö voi vaikuttaa opetuksen laatuun. Lisäksi opiskelija perehtyy yrittäjyyskasvatukseen rooliin opettajan työssä, ja miten se voi rikastuttaa opetusmenetelmiä ja tukea opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien kehittymistä. Tämä pedagogiikka antaa opiskelijalle valmiuksia soveltaa tutkimustietoa ja kehittää uusia pedagogisia lähestymistapoja omassa opetustyössään sekä edistää innovatiivisia hankkeita yhteistyössä työelämän kanssa.

Opetusharjoittelu on tärkeä osa opettajuuteen kasvamisessa. Opetusharjoittelun tavoitteeksi on Oulun Ammattikorkeakoulussa määritelty, että opiskelija osaa sen käytyään soveltaa oppimiaan pedagogisia tietoja ja taitoja käytännön opetustyössä. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa oman alansa opetuskokonaisuuden, toimiessaan vastuullisesti ja ammattimaisesti ammatillisessa koulutuksessa tai korkeakouluympäristössä. Tavoitteena on myös, että opiskelija kehittää ja osoittaa opetusharjoittelun aikana vaaditun osaamisen, joka on määritelty opetussuunnitelman tavoitteissa. Opiskelija saa käytännön kokemusta opettamisesta ja ohjaamisesta omalla alallaan, mikä vahvistaa hänen valmiuksiaan tulevissa opetustehtävissä. Alla olevassa kuvassa 6 näemme Oulun Ammattikorkeakoulun ohjeet opetusharjoittelun suorittamisesta.

Kuva 6 Opetusharjoitteluohteet (OAMK, 2023)

Jatkuva oppiminen ja kehittyminen opettajana- opintojaksolla opiskelija suunnittelee opintojaan laatimalla henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa (HOPS) ja tarkastelee omaa kehittymistään opettajana opintojensa aikana. Tähän prosessiin sisältyy itsearviointeja ja saadun palautteen hyödyntämistä. Opiskelija arvioi omaa osaamistaan ja oppii tunnistamaan kehittymistarpeet, jotka hän sisällyttää henkilökohtaiseen kehityssuunnitelmaansa opintojen loppuvaiheessa. Opiskelija täydentää taitojaan hankkimalla uutta osaamista tai vahvistamalla jo olemassa olevaa osaamistaan valinnaisilla opintojaksoilla. Tämä prosessi mahdollistaa opiskelijalle jatkuvan ammatillisen kasvun ja kehittymisen, mikä on olennainen osa opettajan ammattitaitoa. Osana ammatillisena opettajana ja pedagogiikan osaajana – kurssia opettajaopiskelija reflektoi ammatillista kasvuaan ja opettajana kehittymistään koko opettajaopintojen ajan.

Valinnaisten opintojen avulla on mahdollisuus syventää omaa osaamista omien tavoitteiden ja henkilökohtaisen suunnitelmasi ja mielenkiinnon kohteiden ohjaamana. Opiskelijalla on vapaus suunnitella, miten hankkii uutta osaamista. Tämä antaa opiskelijoille joustavuutta ja mahdollisuuden sovittaa opinnot omiin tarpeisiin ja ammatillisiin tavoitteisiin sopiviksi. Valinnaisiin opintoihin on Oulussa lukuvuonna 2023–2024 mahdollista valita esimerkiksi seuraavia opintoja:

- Digiajan oppimaisema: tekoäly, tukiäly ja hybridityö opetuksen arjessa
- Digi-Ekspertti
- Esiintymistaidot osana ammattiosaamista
- Erityispedagogiikkaa ammatilliseen koulutukseen
- Henkilökohtaistamisesta näyttöihin ja osaamisen arviointiin
- Inklusiiviset opintopolut
- Syventävä ammattipedagoginen osaaminen
- Syventävä yrittäjyyskasvatusosaaminen
- Tekijänoikeudet ammatillisessa opetuksessa

Opettajaopintojen viimeisessä vaiheessa laaditaan yksilöllinen kehityssuunnitelma, jossa opiskelija pohtii oman osaamisensa kehittämistarpeita ja tarkastelee alan koulutuksen suuntaviivoja sekä tulevaisuuden näkymiä. Tämän suunnitelman tavoitteena on tehdä selkeäksi suunnitelmallinen ja jatkuva kehittyminen opettajana myös opintojen päätyttyä. Kehityssuunnitelman laadinnan lähtökohtana ovat omat itsearviointit ja osaamisen reflektointi opintojen aikana.

7 Tutkimuksen toteuttaminen

Tässä luvussa kuvaan aluksi tutkimuksen toteutusta, teemaa, taustaolettamuksia sekä näiden perusteella tehtyjä valintoja ja rajauksia. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan tutkimuksen kontekstia, osallistujia, tutkimuskysymyksiä, aineiston hankintaa ja käytettyjä analyysimenetelmiä.

Aloitin työni suunnittelun syyskuussa 2023. Kun aihe oli päätetty ja kohdeyritys valittu, lähetin aihe-ehdotuksen hyväksyttäväksi Hämeen Ammattikorkeakouluun. Kun aihe oli koululla hyväksytty, lähetin sekä opinnäytetyön suunnitelman että tutkimuslupahakemuksen kohdeyritykseen. Tutkimuslupa hyväksyttiin lokakuun 2023 alussa. Tämän jälkeen lähdin rakentamaan laajemmin työn tietoperustaa sekä suunnittelemaan aineistonkeruutapaa ja työn aikataulutusta.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa ja tiedonhaussa on tutustuttu laajalti työn teemoja käsitteleviin lähdemateriaaleihin ja esimerkiksi tieteellisiin artikkeleihin ja tutkimuksiin eri vuosilta, eikä tiukkaa rajausta lähteiden julkaisuvuodesta ole tehty. Erityisesti viime vuosina julkaistut tutkimukset, opinnäytetyöt ja väitöskirjat ammatillisesta opettajuudesta ja ammatillisen opettajankoulutuksen alalta ovat olleet merkittäviä teoriapohjan rakentamisessa. Näiden tutkimusten tuloksia on osittain verrattu tämän opinnäytetyön tutkimustuloksiin, millä

on pyritty tuomaan laatua työhön. Alusta asti työtä ja tiedonkeruuta on seurannut ajatus siitä, että osa vastaajista saattaa olla tehnyt ammatilliset opettajanopinnot jo hyvän aikaa sitten, myös vanhempia kirjallisuuslähteitä on tarkasteltu. Teoria opettajuudesta tai opettajasta elinikäisenä oppijana, ei sinänsä ole ajan saatossa paljonkaan muuttunut, mutta esimerkiksi opettajankoulutuksen järjestäminen on muovautunut monellakin tapaa.

Lisäksi opinnäytetyössä on hyödynnetty muun muassa Tampereen ja Oulun Ammattikorkeakoulujen sekä Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemia selvityksiä, tutkimuksia ja raportteja. Nämä viralliset ja luotettavat lähteet ovat tarjonneet arvokasta taustatietoa, joka vahvistaa opinnäytetyön tutkimuksen perustaa ja tarjoaa vertailukohtia. Näiden lähteiden avulla on voitu syventyä aiheeseen monipuolisesti ja varmistaa, että opinnäytetyön tietoperusta on vahva ja perusteltu. Hakusanoina on käytetty muun muassa seuraavia: ammatillinen koulutus, ammatillinen opettajuus, opettajaidentiteetin rakentuminen, ammatillinen opettajankoulutus, tutkinnon perusteet ja substanssiosaaminen

Tämän tutkimuksen kyselylomakkeen toimivuutta testattiin lokakuussa 2023 ja lomake todettiin toimivaksi. Myös kysymykset oli ymmärretty vastausten perusteella oikein.

Marraskuun 2023 alussa lähetin kyselylomakkeen kohderyhmälle sähköpostilla.

Saatekirjeessä kerroin vastaamisen olevan täysin vapaaehtoista ja että vastauksista ei ole mahdollista selvittää vastaajan identiteettiä. Myös aineiston hävitystapa ilmoitettiin kirjeessä.

7.1 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä perehdyn Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keudan ammatillisten opettajien kokemuksiin pedagogisista opinnoista. Tutkin, millaisia oivalluksia ja käytäntöjä he katsovat voivansa soveltaa omassa opetustyössään. Tarkoitukseni on myös selvittää, liittyykö opettajien kokemus opintojen kautta vahvemmin opetustyöhön ja opettajuuteen. Yksi opinnäytetyön keskeisistä tavoitteista on lisäksi tuottaa käsitys siitä, millaisia ajatuksia opettajankoulutus on herättänyt opettajissa, miten he ovat voineet hyödyntää opintoja omissa opetuksessaan tai työyhteisössään, ja miten opettajat ovat kokeneet opintojen vaikuttavan heidän opettajaidentiteettinsä rakentumiseen.

Tutkimuksen viitekehyksenä toimi suomalainen ammatillinen opettajankoulutus, joka on järjestetty viiden eri ammattikorkeakoulun yhteydessä. Tämä koulutusohjelma on

laajuudeltaan 60 opintopistettä ja se täyttää Valtioneuvoston asetuksen (1998/986) mukaiset yleiset pedagogiset kelpoisuusvaatimukset opettajan työssä toimimiseksi. Tutkimuksessa ei pyritty saavuttamaan absoluuttista objektiivista totuutta. Sen sijaan painotettiin osallistujien henkilökohtaisia kokemuksia, heidän antamiaan merkityksiä ja niistä tehtyjä tulkintoja. Työssä oli tarkoitus saada vastaus seuraavaan tutkimuskysymykseen:

1. Miten opettajan pedagogiset opinnot ovat tukeneet ammatillisen opettajan työtä

Tarkentavia kysymyksiä ovat:

2. Mitä opinnoissa opittu on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön?
3. Kuinka opettajat kokivat suhteensa opetustyöhön ja opettajuuteen muuttuneen opintojen myötä
4. Mitä sellaista opetus sisälsi, jota voitaisiin tuoda kollegaopettajien hyödynnettäväksi?
5. Kuinka opinnot tukivat oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista?
6. Millaisia uusia taitoja opettajaopiskelijat hankkivat opettajankoulutuksen aikana?

Tavoitteena oli selvittää, kokivatko osallistujat saavansa sellaista pedagogista sisältöä, jota voivat tuoda opinnoista opetustyöhön. Pedagogiset opinnot eroavat sisällöllisesti toisistaan melko paljon korkeakoulusta riippuen, joten opetuksen kannalta hyödyllisten menetelmien, käytäntöjen ja ajatusten jakaminen kollegoilta toisille on erittäin tärkeää tämän päivän ammatillisen opettajuuden murroksessa.

7.2 Tutkimusmenetelmät

Vallin (2015, s. 43) mukaan kyselylomakkeen suunnittelussa on tarpeen ottaa huomioon useita seikkoja. Ensinnäkin lomakkeen pituutta tulee rajoittaa, jotta vastaajat pysyvät kiinnostuneina ja motivoituneina loppuun saakka. Kysymysten on oltava selkeitä ja niiden määrän hallittava. Kysymysten tulisi myös edetä loogisesti ja vastausohjeiden oltava selkeästi näkyvillä. Lisäksi lomakkeen ulkoasun on oltava houkutteleva ja helposti hahmotettava.

Vilka (2014, s. 63) korostaa, että yksi keskeisistä tehtävistä tutkimuskyselyä laadittaessa on kääntää tutkimuksen teoreettiset käsitteet käytännön kysymyksiksi niin, että vastaajat ymmärtävät ne selkeästi. Valli (2015, s.51) toteaa, että on tärkeää huomata, että vaikka

kysely olisi suunniteltu huolellisesti ja olisi tutkijan mielestä hyvinkin selkeä, vastaajilla voi silti olla erilaisia tulkintoja ja näkemyksiä, mikä voi johtaa erilaisiin vastauksiin, kun he tarkastelevat asioita eri näkökulmista ja konteksteista. Siksi vastausten tulkinnanvaraisuus on aina mahdollinen kyselytutkimuksessa.

Tämä tutkimus toteutettiin määrällisenä survey-tutkimuksena. Tutkimusotteeni olo laadullinen, ja aineisto kerättiin Webropol-online-kyselytutkimustyökalulla laaditun kyselylomakkeen avulla. Kallisen (n.d.) mukaan laadullinen tutkimus eroaa määrällisestä tutkimuksesta siinä, että se keskittyy ymmärtämään ilmiöitä syvällisesti ja kuvailemaan niitä monipuolisesti ilman ennako-oletuksia. Tämä lähestymistapa antaa vastaajille vapauden ilmaista itseään vapaasti, mikä mahdollistaa syvällisten tietojen keräämisen. Tällä tavoin voi tulla esiin myös odottamattomia näkökulmia tai ongelmia, jotka on hyvä saada tietoon. Suoria lainauksia tai esimerkkejä voidaan käyttää tukemaan ja rikastuttamaan kyselytutkimuksen aineistoa, ja ne voivat usein olla vaikuttavampia kuin pelkät keskiarvot tai prosenttiluvut. Webropol-lomakkeen etuja ovat myös reaaliaikaiset tulokset sekä nopeat tiedonsiirrot Exceliin ja muihin aineiston analyysiohjelmiin. Laadulliset kyselytutkimukset voivat toisinaan toimia lähtökohtana hypoteesin luomisessa, mutta niiden pääpaino on yleensä kontekstin, merkityksen ja ymmärryksen luomisessa, ei niinkään numeeristen tulosten tuottamisessa.

Laadullinen tutkimus on enemmän kuvaileva ja syvällistä ymmärrystä tavoitteleva lähestymistapa, kun taas määrällinen tutkimus pyrkii ennustamaan ja yleistämään otoksen tuloksia perusjoukkoon. Kyselylomakkeen strukturoidun rakenteen etuna on se, että jokainen vastaaja kohtaa samat kysymykset samassa järjestyksessä ja samalla tavalla. Tutkijan läsnäolo tai persoonallisuus eivät vaikuta millään tavalla siihen, miten osallistujat vastaavat kyselyyn. Haasteena on kuitenkin se, miten vastaajat suhtautuvat kyselyyn, eli kuinka vakavasti he ottavat sen ja vastaavatko he huolellisesti ja rehellisesti. Myöskään kysymysten väärinymmärrystä ei voi välttää, mikä saattaa vaikuttaa haitallisesti tuloksiin. (Kallinen, n.d.)

Kyselylomakkeen käyttö soveltuu erityisen hyvin silloin, kun vastaajia on runsaasti, he sijaitsevat laajalla maantieteellisellä alueella ja muunlainen aineistonkeruu olisi hankalaa tai aikaa vievää. Kyselytutkimusta voidaan myös hyödyntää henkilökohtaisten kysymysten tutkimiseen. (Hiltunen, n.d.) Tämä lähestymistapa sopii erinomaisesti tutkimukseeni, koska olen kohdistanut sen kattavuuden varmistamiseksi 24 Keudan ammatilliselle tiimille, jolloin kysely kohdistuu noin 265 opettajaan. Tiimejä Keudassa on yhteensä yli 40. Tietoa siitä, kuinka moni kohderyhmään kuuluvista opettajista on ammatillisen opettajankoulutuksen käynyt, ei etukäteen ollut. Kysely sisälsi sekä monivalinta- että avoimia kysymyksiä ja muutamia taustatietokysymystä.

Taustamuuttujina tiedusteltiin vastaajien opettajakokemusta vuosina, ikää, työvuosia omalla ammattialalla sekä toimialaa, jolla tällä hetkellä opettaa. Tutkimukseen osallistujat toimivat ammatillisina opettajina virassa niin, että ovat suorittaneet ammatilliset opinnot aiemmin tai suorittavat opintojaan parhaillaan voidakseen tulla vakinaistetuksi omaan työhönsä.

Tutkimukseen valittiin satunnaisia tiimejä, jotka toimivat kattavasti kohdeyrityksen eri toimipisteissä ja eri aloilla tuntematta entuudestaan lainkaan heidän ajatuksiaan tutkimuksen teemoista. Kaikki osallistujat olivat jo toimineet ammatillisina opettajina joko pätevinä opettajina tai vielä ilman virallista pätevyyttä. Kyselystä lähetettiin yksi muistutusviesti, kun aikaa vastaamiseen oli vielä useampi päivä aikaa.

7.3 Tutkimusaineiston analyysi

Laadullinen sisällönanalyysi on menetelmä, joka mahdollistaa laadullisen aineiston tunnistamisen, organisoimisen, kuvaamisen ja syvällisen ymmärtämisen. Kallinen ym. (n.d.) kuvaavat sisällönanalyysin tavoitetta pyrkimyksenä luoda ymmärrettävä ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Aineisto toimii ikään kuin ikkunana tähän ilmiöön. Heidän mukaansa analyysissa pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen muotoon siten, että siinä oleva informaatio säilyy eikä katoa. Tämä prosessi tapahtuu vaiheittain siirtymällä aineiston konkreettisista ilmauksista kohti abstraktimpia käsitteitä. Lopulta tavoitteena on päästä yhteen yhteiseen käsitteelliseen ilmaukseen, joka kuvastaa koko aineistoa.

Tässä tutkimuksessa neljä avointa kysymystä käsiteltiin aineistolähtöisesti hyödyntäen laadullista analyysimenetelmää, erityisesti sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysin päämääränä oli rikastuttaa tietoa tutkimusaineistosta tiivistämällä se. Hajallaan oleva aineisto järjestettiin yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, ja työssä pyrittiin löytämään merkityksiä tutkittavasta ilmiöstä. Nämä merkitykset muodostettiin mahdollisimman tiiviiksi ja selkeiksi sanallisiksi kuvauksiksi. Sisällönanalyysin suuntaa ohjasi tutkimusaineiston itsenäinen luonne.

Tuloksissa on tehty jonkin verran vertailua ikäryhmittäin niin, että alle- ja yli 40-vuotiaiden vastauksia on vertailtu keskenään ja sitä kautta saatu mielenkiintoisia tuloksia erityisesti opetusharjoitteluun ja koulutukseen liittyvään yleistytyväisyyteen liittyen. Näin on saatu vihjeitä siitä minkä verran vastaajan iällä on merkitystä vastauksiin. Ikävertailusta saadaan myös tietoa syistä hakeutua opettajanopintoihin. Tulokinnassa tulee kuitenkin ottaa huomioon lainsäädännölliset vaatimukset opettajan työhön pätevytymisestä.

Aineiston teemoittelussa ja luokittelussa hyödynnettiin värikoodausta, etenkin sanallisissa vastauksissa. Koodaus auttaa organisoimaan aineiston eri teemoihin ja luokkiin. Värikoodaus

auttaa korostamaan erilaisia tuloksia ja merkitysasteita ja helpottaa niiden havaitsemista. Luokittelun avulla tuloksista on helppoa havaita, mitkä kysymykset ja aiheet nousevat toistuvasti muita enemmän esille. Väreillä koodaaminen tarkoittaa käytännössä joko värillisten fonttien käyttöä haluttujen tekstikohtien korostamiseen tai värillisten merkintöjen käyttämistä koodien tunnistamiseen. (Saaranen-Kauppinen, 2006.) Aineisto sisälsi yllättävänkin runsaasti sanallisia vastauksia, ottaen huomioon, että ne eivät olleet pakollisia kenttiä lomakkeella. Sanalliset vastaukset rikastuttavat aineistoa ja tuovat selvemmin esiin vastaajien ajatuksia opinnoista. Vastaajat olivat kirjoittaneet sanallisissa vastauksissa samoja aihealueita kysymys aihekategorioiden eri kohtiin. Tästä syystä värikoodaus osoittautui erinomaiseksi asioiden havainnointi ja luokittelumetodiksi. Näin oli mahdollista havaita samaan aihekategoriaan kuuluvat kommentit koko aineistosta.

Sitaatteja on käytetty työssä rikastuttamaan tekstiä ja tuomaan lisätietoa vastaajien rehellisistä ajatuksista käsiteltävästä aiheesta. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka (2006) kertovat, että sitaattien käyttö tutkimuksessa voi toimia monipuolisena keinona tuoda esiin tutkijan ajatuksia ja näkökulmia. Ne voivat myös lisätä läpinäkyvyyttä tutkimusprosessissa, osoittaa, että tutkijalla on ollut konkreettista aineistoa analysoitavana ja että hän pohjaa johtopäätöksensä huolelliseen tutkimukseen.

7.4 Tilastolliset analyysimenetelmät

Analyysimenetelmänä on käytetty kuvailevaa analyysiä. Kuvaileva analyysi on tutkimusmenetelmä, jonka tarkoituksena on antaa yksityiskohtainen ja objektiivinen kuvaus tutkimuksen kohteesta. Se pyrkii vastaamaan kysymyksiin kuten "mitä", "minkälainen" tai "kuinka paljon". Esimerkiksi kuinka paljon työttömiä, osa-aikatyötä tekeviä tietyssä joukossa on, miten on vastattu johonkin väittämään ja niin edelleen. Lähestymistapa auttaa tutkijaa hahmottamaan tutkimuksen kohteen ilmiön ominaispiirteet ja selvittämään, kuinka yleinen tai laajalle levinnyt ilmiö on. Ilmiön kuvaileminen toteutetaan pääasiassa käyttämällä numeerisia mittareita, taulukoita ja visuaalisia esityksiä, kuten grafiikkaa. (Jokivuori, 2012, s.9–14.) Kuvailevassa analyysissä tutkija kuvaa ilmiötä mahdollisimman tarkasti ja objektiivisesti. Tämä saattaa sisältää ilmiön ulkoisten piirteiden, ominaisuuksien, määrän, laadun ja sijainnin ja prosenttiosuuksien kuvailemista. Esimerkiksi, jos tutkitaan tiettyä ilmiötä, kuten kasvien kasvua tietyllä alueella, kuvaileva analyysi voisi kuvata, millaisia kasveja alueella kasvaa, kuinka paljon niitä on, millaiset ovat niiden ominaisuudet ja miten ne sijoittuvat alueella. Kuvaileva analyysi tarjoaa vankan perustan ymmärtää tutkittavaa ilmiötä ennen syvempää

tieteellistä tai teoreettista tarkastelua. Se auttaa tutkijaa hahmottamaan ilmiön kontekstin ja tuottaa perustiedot, jotka voivat olla hyödyllisiä jatkotutkimuksessa tai päätöksenteossa. Graafiset esitystavat, kuten työssä käytetyt pylväsdiagrammit, tarjoavat visuaalisen keinon havainnollistaa ilmiötä helposti hahmotettavalla tavalla ja ne on suunniteltu tuomaan esille keskeistä tietoa. Kuvioilla pyritään helpottamaan olennaisten tietojen hahmottamista.

Pylväsdiagrammeja on käytetty kuvaamaan myös keskiarvoja. Kuvioiden luomisen taustalla on tietty näkökulma ja tarkasteltavat muuttujat, jotka ovat monimuotoisia luonteeltaan. Jokaiselle kuviolle on asetettu tietyt vaatimukset, jotka perustuvat valittuun näkökulmaan ja tarkasteltaviin muuttujiin. Analyysivaiheessa tutkittiin muuttujien välisiä yhteyksiä monilla eri tavoilla, mutta lopullisessa julkaisussa valitaan se kuvio tyyppi, joka parhaiten ilmentää ilmiötä kussakin tilanteessa.

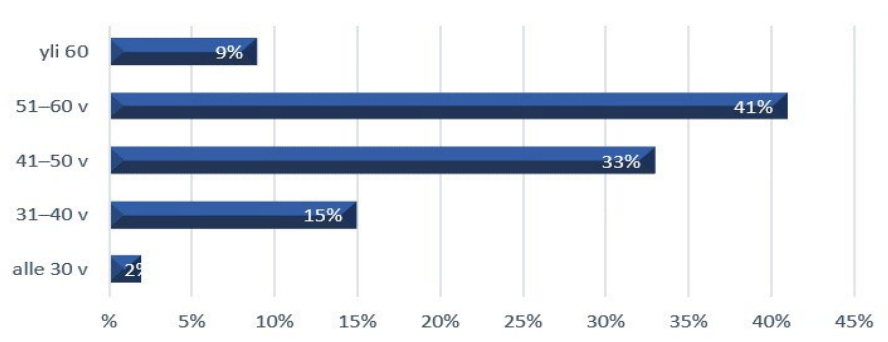
8 Tutkimustulokset

Tässä luvussa esittelen keskeisimmät tutkimustulokset. Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää, miten ammatillinen opettajakoulutus on tukenut toisen asteen ammatillisen opettajan työtä, mikä opinnoissa on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön ja tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista. Tutkimuksella etsittiin vastausta pääkysymykseen **Miten opettajan pedagogiset opinnot ovat tukeneet ammatillisen opettajan työtä?** Tutkimuksessa toivottiin vastauksia myös kysymyksiin **Mitä sellaista opetus sisälsi, jota voitaisiin tuoda kollegaopettajien hyödynnettäväksi** ja **Tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista?**

Lähestyin tutkittavia ammatillisia opettajia sähköpostiviestillä, jonka liitteenä oli linkki kyselylomakkeelle. Kysely lähetettiin 24 tiimille, eli noin 265 opettajalle. Vastuksia sain määräaikaan mennessä yhteensä 66, joten vastausprosentti oli 25. Kaikissa monivalintakysymyksissä on käytetty Likertin asteikkoa 1–5, jolloin 1 tarkoittaa täysin erimieltä ja 5 täysin samaa mieltä kysymyksen kanssa.

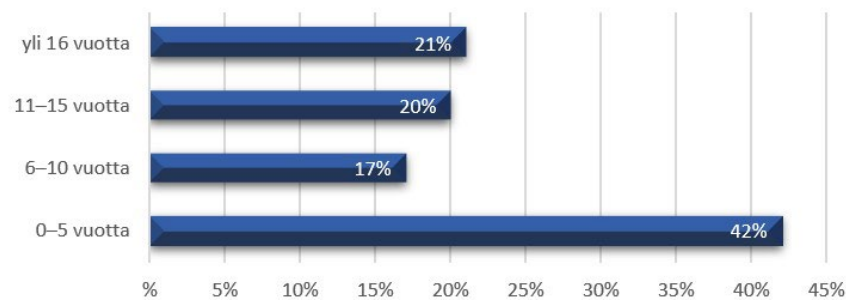
lältään suurin vastaajajoukko asettui 40,9 prosentilla haarukkaan 51–60 vuotta, 41–50 ikävuosien ollessa seuraavaksi eniten edustettu. Vähiten edustettu vastaajajoukko (1,5 %) oli alle kolmekymmentävuotiaat. Kuvasta 7 näemme ikäjakauman.

Kuva 7 Vastaajien ikäjakauma

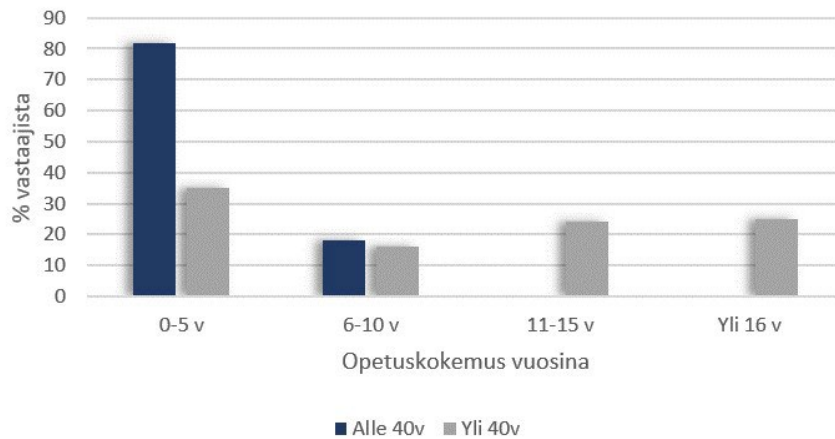
Suurin vastaajajoukko (42 %) oli toiminut vastaushetkellä ammatillisena opettajana 0–5 vuotta. 12 prosentilla oli kokemusta yli 16 vuotta. Opettajaopintoja vastaajat olivat suorittaneet vuosien 1984 ja vuoden 2023 välillä. 6 prosenttia vastaajista kertoi opettajanopintojen olevan vastaushetkellä kesken, mikä tuo varmasti mielenkiintoista näkökulmaa vastauksiin. Opettajakokemusvuodet näkyvät alla olevasta kuvasta 8.

Kuva 8 Opetuskokemus vuosina

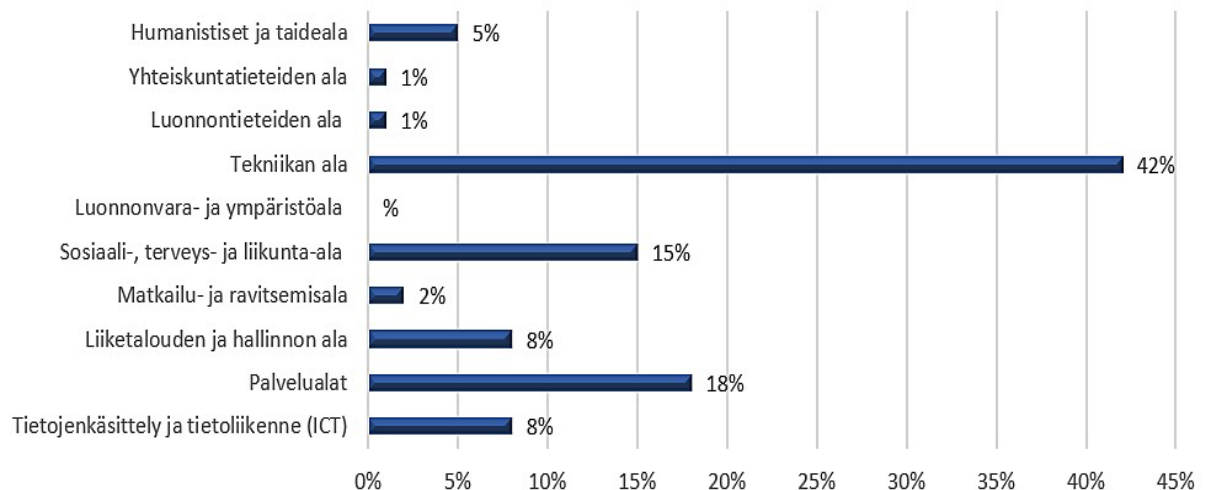
Alle 40-vuotiasta vastaajista suurimmalla osalla, peräti 82 % vastaajista oli vastaushetkellä opettajakokemusta 0–5 vuotta. Vastaava luku yli 40-vuotiaalla vastaajilla on 35 % -vastaajista. Kuvasta 9 näemme opetuskokemuksen ikäryhmittäin.

Kuva 9 Opetuskokemus vuosina yli- ja alle 40-vuotiaat vastaajat

Alla olevasta kuvasta (kuva 10) näemme, että suurin vastaajajoukko, 42 prosenttia, toimii opettajana tekniikan alalla. Tekniikan ala kattaa Keudassa ajoneuvo- ja elintarvikealan, kone- ja tuotantotekniikan, laboratorioalan, rakennus- ja pintakäsittelyalan, prosessi- ja puuteollisuuden, sähkö- ja automaatioalan, talotekniikan sekä tekstiili- ja muotialan. Seuraavaksi suurin edustus löytyy palvelualoilta 18 prosentilla.

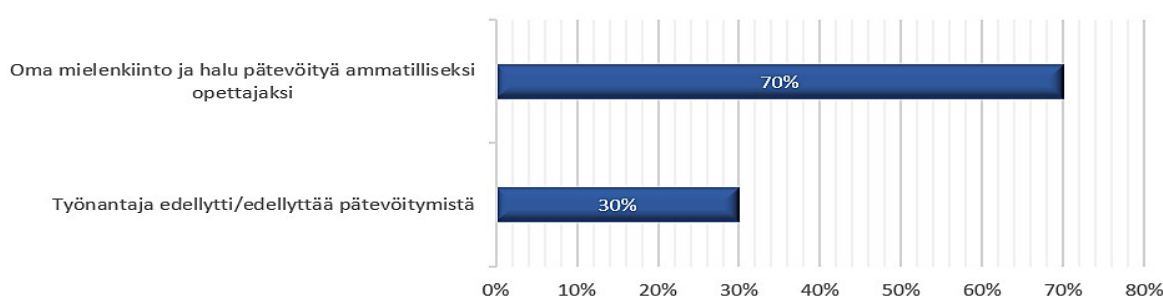
Kuva 10 Vastaajien koulutusala, jolla pääasiassa toimii opettajana

Vastausten jakautumiseen kysymyksessä ” Mikä oli/on pääasiallinen syy hakeutua ammatilliseen opettajakoulutukseen?” tuotti hieman erilaisen vastausjakauman kuin alun

perin odotin. Olin odottanut vastausten jakautuvan melko lailla päinvastoin, sillä opettajien kanssa käytyjen aihetta sivuavien keskustelujen kautta olen ollut siinä olettamuksessa, että opettajanopintojen suorittamisen suurimmaksi motivaattoriksi olisi noussut pedagogisen pätevyyden edellytys virassa vakinaistamiseen ja sitä kautta esimerkiksi epäpätevyys alennuksen poistuminen palkasta. Kuitenkin jopa 70 % vastanneista kertoo hakeutuneensa opintoihin omasta mielenkiinnosta ja halusta päteväytyä ammatilliseksi opettajaksi. Vain 30 prosenttia kertoi syyksi sen, että työnantaja edellyttää koulutukseen osallistumista ja pedagogisen pätevyyden saavuttamista. Jakauma näkyy kuvasta 11.

Kuva 11 Vastaajien pääasiallinen syy koulutukseen hakeutumisessa

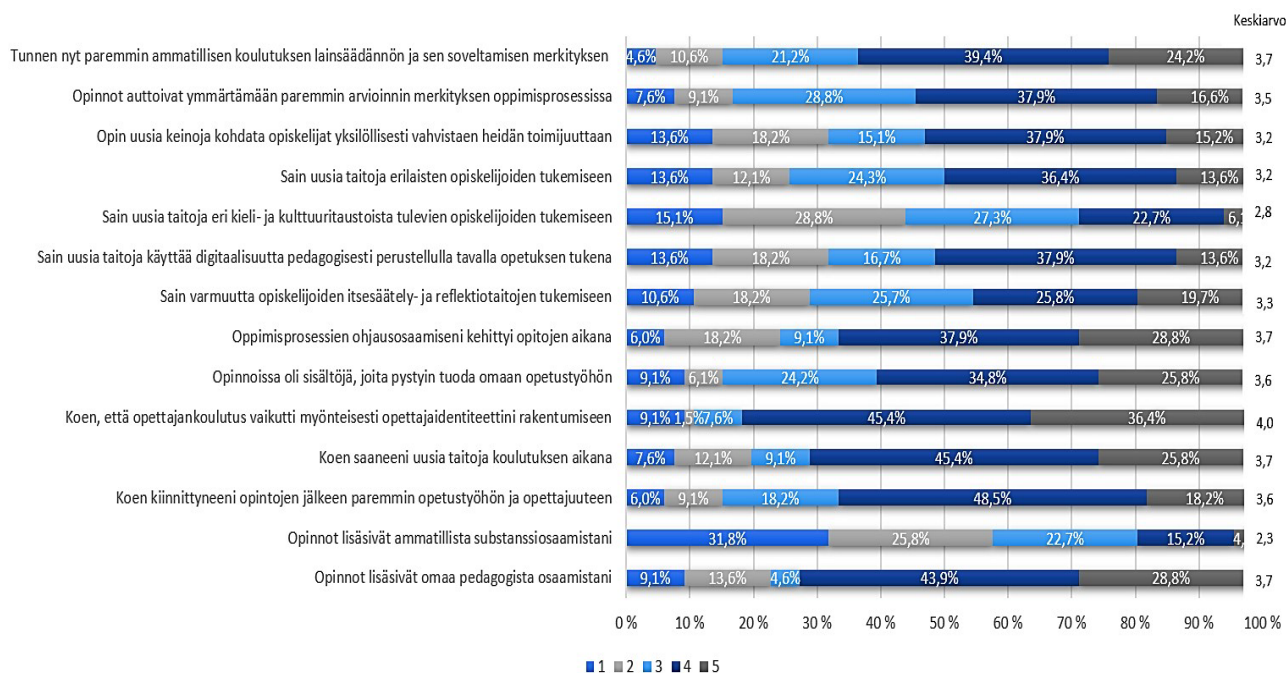
Kun vertaillaan alle- ja yli 40-vuotiaiden vastauksia kysymykseen, käy ilmi melko suuri ero ikäryhmien välillä. Alle 40-vuotiaista vastaajista 64 prosenttia ilmoittaa pääasialliseksi opettajanopintoihin hakeutumisen syyksi työnantajan velvoite. Yli 40-vuotiaat vastaajista vain 24 % ilmoitti työnantajan velvoitteen ensisijaiseksi syyksi kouluttautumiseen. Heistä 76 % on hakeutunut koulutukseen omasta halusta päteväytyä ammatilliseksi opettajaksi. Tuloksissa tulee ottaa huomioon se, ettemme tiedä miten esimerkiksi opettajan tehtävään vakinaistamisen ehdot ovat muuttuneet vuosien saatossa yleisesti ja eri oppilaitoksissa.

8.1 Pedagogisen osaamisen kehittyminen

Kyselyssä selvitettiin useiden kysymysten avulla vastaajien opintojen aikaista pedagogisen osaamisen kasvua. Monivalintakysymyksissä on käytetty Likertin asteikkoa 1–5, jolloin 1 tarkoittaa täysin erimieltä ja 5 täysin samaa mieltä.

Kuvan 12 avulla pääsemme tarkastelemaan opettajien ajatuksia opettajanopintojen pedagogisesta vaikutuksesta esimerkiksi heidän opetustaitojensa ja ohjausosaamisensa kasvuun sekä ammatilliseen opettajaidentiteetin rakentumiseen.

Kuva 12 Pedagogisen osaamisen kehittyminen

Vastaajista 43,9 % vastasi väittämään ”opinnot lisäsivät pedagogista osaamistani” numerolla 4, eli olivat väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli vastaajista 28,8 prosenttia. 9,1 % vastaajista kertoi kokeneensa, etteivät opinnot lisänneet heidän pedagogista osaamistaan ja 4,6 prosenttia vastanneista ei ollut väittämän kanssa samaa eikä eri mieltä. Niistä vastaajista, joiden työnantaja oli velvoittanut heidät osallistumaan koulutukseen, 25 % ei kokenut koulutuksen lisäyksen pedagogista osaamista lainkaan. Vastaajista, jotka kävivät koulutuksen omasta halustaan, vain 2 % koki samalla tavalla.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön tuntemus kasvoi opintojen aikana ainakin jonkin verran peräti 63,6 prosentilla vastaajista, väittämän ”tunnen nyt paremmin ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja sen soveltamisen merkityksen” saadessa keskiarvoksi arvosanan 3,7. Kyseisen teeman muita hyötyjä opettajille olivat muun muassa sellaiset

sisällöt, joita opettajat pystyivät tuomaan osaksi omaa opetustyötään, oppimisprosessien ohjauksen kehittyminen sekä arviointiosaamisen kasvu.

Oulun ammattikorkeakoulun opintosuunnitelmassa kuvataan tavoitteeksi se, että kasvatustieteen opinnot suoritettuaan opiskelijalla on vankka hallinta keskeisistä käsitteistä sekä kasvatustieteessä että ammattikasvatustieteessä. Opiskelijan tulisi tiedostaa kasvatustieteellisen tutkimuksen ydinkohteet ja osata hahmottaa kasvatustieteen eri osa-alueet. Opiskelija kykenee soveltamaan kasvatustieteellistä tietoa ammatillisen opettajan työssä ja oman asiantuntijuuden kehittämisessä. (Oamk, 2003.) Siksi onkin hienoa, että osa vastaajista mainitsi kasvatustieteelliset opinnot tärkeäksi osaksi koko opintokokonaisuutta. Kasvatustieteen perusopinnot ovat osa ammatillisia opettajanopintoja niille opettajille, jotka eivät ole kyseisiä opintoja aiemmin suorittaneet. Kasvatustieteelliset opinnot on koettu positiiviseksi ja tärkeäksi osaksi opettajan opintoja, jonka aikana ”yleinen tietämys opettajuuteen kasvoi”.

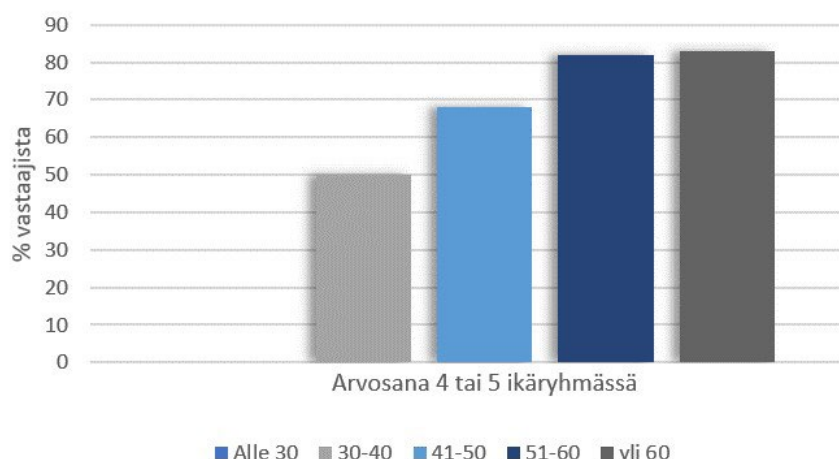
”Kasvatustieteen opinnot auttoivat opettajana toimimisessa”

”Lähinnä opintoihin sisältynyt kasvatustieteen perusopintojen suorittaminen”

8.2 Opettajaidentiteetin rakentuminen

Tutkimuksessa kysyttiin, kokivatko vastaajat, että opettajan opinnot lisäsivät heidän pedagogista osaamistaan. Alla olevasta kuvasta 13 näemme ikäryhmien ja koetun pedagogisen osaamisen jakauman. Mitä vanhemmasta vastaajasta kyse, sitä paremman arvosanan hän on kyseiseen väittämään antanut. Yli 51-vuotiaat vastaajat (N= 33) olivat selkeästi nuorempia vastaajia useammin sitä mieltä, että opinnoista oli heille pedagogisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta erittäin paljon tai paljon hyötyä. Jos vielä erotetaan yli 60-vuotiaat tästä joukosta, oli luku vielä hieman yli 51-vuotiaitakin parempi, heistä 83 % oli antanut arvosanan 4 tai 5.

Kuva 13 Iän ja koetun pedagogisen osaamisen jakauma

Vastaajista 36,4 % koki opintojen vaikuttaneen myönteisesti heidän opettajaidentiteettinsä rakentumiseen, kun taas 9,1 % vastanneista koki asian täysin päinvastoin. Vastauksista käy ilmi, että opintoihin omasta halustaan osallistuneet kokivat opintojen vaikuttaneen myönteisesti opettajaidentiteetin rakentumiseen, kun taas ne vastaajat, jotka osallistuivat koulutukseen työnantajan velvoittamana, 9,1 % vastaajista, kokivat päinvastoin.

Vilppolan (2023, ss. 23–24) mukaan opettajan identiteetin muodostuminen on monimutkainen prosessi, joka koostuu useista eri kerroksista. Prosessi ei myöskään ole staattinen, vaan se kehittyy ajan myötä. Opettajan identiteetin muotoutuminen on jatkuvaa vuorovaikutusta yksilöllisten ja yhteisöllisten tekijöiden kanssa. Prosessi on dynaaminen ja vaatii opettajalta valmiutta itsereflektioon, joustavuuteen ja oppimiseen koko uransa ajan.

”Koen, että pedagogiset opinnot antoivat hyvän lähtökohdan, mutta vasta vuosien varrella identiteetti on rakentunut. Pedagogiset opinnot siis sen verran nopeasti suoritettuna, että aikaa identiteetin kehittymiseen tarvitaan enemmän.”

Opettajanopintoihin liittyvät opetusharjoittelut ovat etenkin uusille opettajille tai opettajuutta suunnitteleville tärkeitä. Jo opettajana hetken toimineille harjoittelu voi osaltaan olla isossa roolissa orastavan opettajaidentiteetin rakentumisessa tarjoamalla uutta näkökulmaa työhön ja opettajana olemiseen. Harjoittelussa pääsee kokemaan opettajan työn monet ulottuvuudet käytännössä ja toteuttamaan opintojen teoreettista osuutta oikeassa työelämäkontekstissa.

Alle 40-vuotiaista vastanneista 27 % oli täysin samaa mieltä väittämän, koin opetusharjoittelun hyödylliseksi, kanssa. Heistä samaa mieltä oli 28 prosenttia. 18 prosenttia koki, ettei opetusharjoittelu ollut heille hyödyllinen. Yli 40-vuotiaista täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli jopa 42 % vastaajista. Yli 40-vuotiaiden joukosta 24 prosenttia koki harjoittelun hyödylliseksi ja vain 5 prosenttia ei kokenut harjoittelun tuovan heille uutta. Vastauksista ei suoraan ole nähtävissä johtuuko alle- ja yli 40-vuotiaiden vastausten erot esimerkiksi iästä, ja sen mukana tuomasta opetuskokemuksesta vai onko taustalla esimerkiksi opettajankoulutuksen kokemat muutokset vuosikymmenten saatossa.

Jopa 67 % niistä vastaajista, jotka olivat toimineet ammatillisina opettajina alle 10 vuotta, kokivat, että opetusharjoittelusta oli heille hyötyä. Yli 10 vuotta opettajana toimineista samoin vastasi 59 %. Eroa on siis jonkin verran, mutta ei merkittävästi. Tutkimuksesta ei käy ilmi, kuinka kauan opettajilla on ollut opettajuutta takana suorittaessaan opettajan ammatilliset opinnot. Merkittävää eroa ei synny myöskään vastaajien alan mukaan. Sosiaali-, -terveys- ja liikunta-ala, tekniikan ala ja palvelualat olivat eniten edustettuina tutkimuksessa. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan vastaajista 70 %, tekniikan alan vastaajista 61 % ja palvelualojen vastaajista 84 % oli vähintäänkin tyytyväinen opetusharjoitteluun.

Kuten luvussa 6.3 todetaan, avaa opetusharjoittelu opiskelijalle mahdollisuuden konkreettiseen opettamiseen ja ohjaamiseen omalla asiantuntija-alueellaan. Tämä käytännön kokemus voi toimia voimavarana, joka lisää opettajaopiskelijan pätevyyttään ja varustaa hänet entistään paremmin tuleviin opetustehtäviin. Opetusharjoittelun tärkeys nousi esiin kyselyssä ja harjoitteluista saatu opettajan ja opintopiriin antama palaute koettiin tärkeäksi.

”Sain pedagogista varmuutta sekä siihen aikaan tehtiin valtavasti harjoitustunteja, Juuri nuo harjoitustunnit olivat se juttu ja niiden palautteen perusteella pystyin tekemään korjaavia liikkeitä opettamisessa.”

”Opetustilanteet, joita itse pidin opetusharjoittelun aikana, niiden suunnittelu ja niistä saamani palaute.”

”Mielenkiintoiset opiskeluryhmät ja tehtävät. Mahdollisuus työharjoitteluun erilaisissa paikoissa.”

Kuten kappaleessa 6 todetaan, Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM, 2019, s. 10) mukaan opettajan osaamista edistää paitsi yhteistyö työelämän kanssa, myös opettajanopintojen sitominen tiiviisti opettajan omaan opetustyöhön, jolloin konkretian tuominen opinnoista

mahdollistuisi. Opettajanopinnot sisältävät työharjoittelujakson, mutta sellaisiin opetusharjoittelumääriin ei tämän päivän opettajanopinnoissa enää päästä kuin aikoinaan. Esimerkiksi Haaga-Helian vuoden 2020 kehitysohjelman mukaan vuonna 2020 opetusharjoittelukokonaisuus yhteensä oli peräti 25 opintopistettä, joka vastaa jo 675 opiskelutyötuntia. Vuonna 2024 vastaavat harjoittelumäärä on Haaga-Heliassa 20 opintopistettä eli 540 opiskelijatyötuntia. Tampereen ammattikorkeakoulussa opetusharjoitteluun sisältyi vuonna 2006 työyhteisössä toteutettavia havainnoiteja ja tutustumiskertoja yhteensä 40, mikä mahdollisti laajan kuvan erilaisista opetusmenetelmistä ja työskentelytavoista. Opetusharjoittelukertoja oli puolestaan 30, ja oli mahdollista tehdä joko omassa oppilaitoksessa tai erityisesti harjoittelua varten varatussa oppilaitoksessa. Näin varmistettiin, että oppimiskokemukset ulottuvat sekä tutun että uuden oppimisympäristön alueille. Eräs vastaaja kertoi oman opetusharjoittelun kestoksi 3 kuukautta.

Harjoittelun ajallista kestoa ei ole tarkemmin määritelty oppilaitosten opetussuunnitelmissa. Opetusharjoitteluista kerrotaan, että se on mahdollista suorittaa eri tavoin ja harjoittelun suoritustapoihin ja keston vaikuttavat opettajaopiskelijan aiempi osaaminen ja opintojen yksilöllinen toteutussuunnitelma. Esimerkiksi Haaga-Helian ammatillisen opettajan kehitysohjelmassa vuodelle 2023–2024, kuvataan, että opettajaksi opiskeleva sisällyttää kehitysohjelmansa erilaisia opetus- ja ohjaustilanteita, joissa hän tutkii erilaisia kehittämisen kohteita. Opetusharjoittelu sisältää erilaisten oppijoiden ohjausta yksilöohjauksena ja ryhmäohjauksena sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjausta. (Haaga-Helia, 2023, s. 27.) Opetusharjoittelu ei siis välttämättä ole enää yhtäjaksoinen, yhdessä oppilaitoksessa suoritettava jakso, vaan voi muodostua monin eri tavoin ja monista erillisistä suorituksista.

Sanallisissa vastauksissa tuli esille myös ajatus, että vaikka opinnot varmasti joltain osin tukivat opettajaidentiteetin rakentumista, varsinkin opettajuuteen kasvu tapahtuu omassa työssä ja omassa työyhteisössä. Eräs vastaaja koki, etteivät opinnot edistäneet lainkaan opettajaidentiteetin rakentumista.

”Opettajankoulutus oli muihin suorittamiini koulutuksiin nähden melko suppea.

Identiteetti ja osaaminen on kertynyt muista koulutuksista ja työkokemuksesta.”

”Koulutus on aika pintapuolinen ja ei tarjoa opettajatyössä olevalle opiskelijalle mitään uutta.”

Muutama vastaaja kertoi, että opintojen paras anti oli pedagogisen pätevyyden saavuttaminen. Eräskin vastaaja kokee, että muodollinen pätevyys loi uskottavuutta opettajan uran alkumetreillä ja uskottavuutta lisäsi nimenomaan todistus opintojen suorittamisesta.

Oman opettajuuden pohdita -osio sisälsi kysymyksiä liittyen oman toiminnan kehittymiseen, oppimisen ohjaamisen kehittymistä sekä kokiko opettaja tavoitteiden asettamisen oppimisen ohjaamisessa helpommaksi opintojen jälkeen. Vastaajista 18 % koki, että oma toiminta opettajana kehittyi opintojen aikana ja antoivat vastaukseksi ”täysin samaa mieltä”. Isoin vastaajajoukko, 42 %, oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä ja 8 % ei kokenut oman toiminnan kehittyneen ammatillisen opettajanopintojen aikana.

”Opintojen aikana oli mahdollisuus paneutua opettajuuden osa-alueisiin ja oman opettajuuden pohtimiseen”.

Eräs vastaaja kertoi, että ”kokonaisvaltainen ymmärrys opetusalaista laajeni”, mikä osaltaan tukee oman toiminnan kehittymistä.

Myös seuraava kommentti vahvistaa havaintoa, että opinnoista oli opettajuuden kehittymiselle hyötyä:

”Pedagogisen teoriapohjan sementoituminen asioiden pohjalle, joista monin kohdin oli jo käytännön kokemusta”

Osallistujilta kysyttiin myös verkostoitumiseen, itsereflektointiin, vuorovaikutustaitoihin ja vertaistukeen liittyviä asioita. Kuvasta 14 näemme vastanneiden kokemuksia muun muassa näihin teemoihin. Tulosten perusteella opettajat ovat kokeneet ammatilliset opettajanopinnot hyväksi verkostoitumiskanavaksi.

Kuva 14 Oman opettajuuden pohdinta

Myös sanalliset palautteet kertovat verkostoitumisen, vertaistuen ja yhdessä tekemisen tärkeäksi osaksi opintoja. Esimerkiksi oman opintopiirin tai pienryhmän kanssa työskentely koettiin tärkeäksi osaksi opintoja:

”Minulle jäi mieleen erityisesti se, miten yhteistyön avulla jaksomme lukea läpi valtavan kasan kirjoja. Yksin siitä vuoresta ei olisi selvinnyt kukaan.”

”Opiskelukavereiden kanssa yhteinen tekeminen ja asioiden pohdinta. Muiden opiskelijakollegoiden työhön tutustuminen.”

”Vertaistuki opintoryhmän välisissä keskusteluissa oli varsin antoisa tieto- ja kokemuslähde.”

Kysymykseen ”mitkä tekijät opinnoissa tukivat osaamisesi kehittymistä?” vastattiin muun muassa näin:

”Opiskeluryhmä oli mukava”

”Kannustava vertaisryhmä”

”Opiskelukavereiden tuki”

”Opiskelukavereiden kokemusten jakaminen”

”Hyvä opiskeluporukan yhteistyö ja sparrailu”

Sanallista palautetta antaneista vastaajista neljätoista mainitsi pienryhmätyöskentelyn erittäin tärkeäksi opinnoissa. Pienryhmässä koettu ajatustenvaihto, sparraus sekä tehtävien ja lukuläksyjen jakaminen ovat olleet merkittävässä roolissa monen vastaajan opinnoissa.

8.3 Konkreettinen hyöty omaan opetustyöhön

Osa opettajista oli kokenut opinnoista olleen hyötyä omaan opetustyöhön ja että opinnoissa oli myös käytännöllistä sisältöä, jota pystyi suoraan tai hieman muokattuna tuomaan avuksi ja osaksi omaa työtä ja jaettavaksi omaan työyhteisöön. Osa vastaajista muisteli vuosikymmenten taikaisia oppeja, esimerkiksi aktiivimonisteen käyttöönoton opettelua. Erilaiset ja uudet digitaaliset opetusalustat – ja mahdollisuudet sekä verkko-opintojen suunnittelu opetusharjoittelussa koettiin myös omaa työtä rikastuttavaksi. Niitä on pystytty konkreettisesti ottamaan myös osaksi oman työyhteisön toteuttamaa verkkopedagogiikan henkilöstökoulutusta.

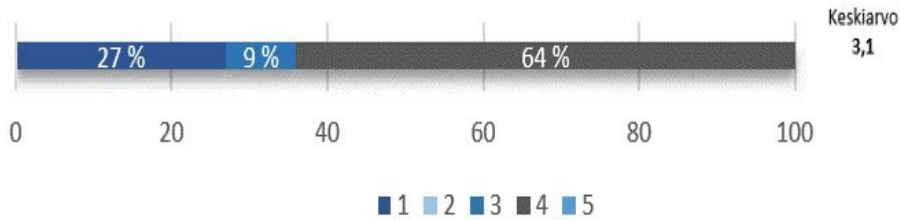
”Esimerkiksi 2010 yhteistyön tekeminen netin yli oli vielä aika uusi juttu: tuon taidon minä ja opiskelutoverimme toimme työpaikoillemme.”

Omaan työhön on saatu lisääosaamista muun muassa erityisen tuen tarpeen tunnistamiseen ja toteuttamiseen, elinikäisen oppimisen käsitteen ymmärrykseen, pedagogiseen suunnitteluun, verkko-opintojen suunnitteluun ja erilaisten opetusmenetelmien käyttöön. Opetusmateriaalien luomiseen on saatu opinnoista apua. Ryhmätyön ja vertailuarvioinnin menetelmiin on saatu myös jonkin verran uusia eväitä. Eräs vastaajista kertoi toteuttaneensa opintojen aikana kaksi oppimistehtävää työyhteisön käyttöön.

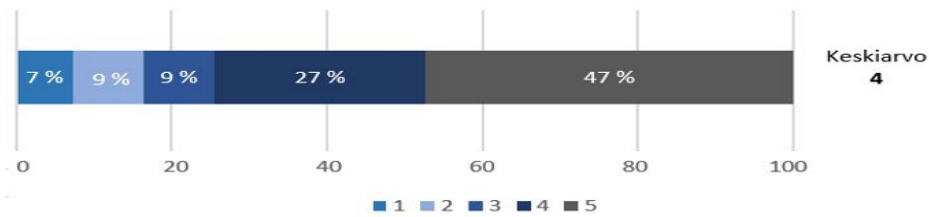
Tutustuminen erilaisiin opetusmenetelmiin sekä ryhmätyöharjoitukset on koettu tärkeiksi samoin kuin eri ikäisten oppilaiden kanssa toimimiseen liittyvät tekijät. Eräs vastaaja kertoi opintojen parhaaksi anniksi jokaisen (oman) opiskelijan vahvuuksien, mielenkiinnon ja heikkouksienkin esiin kaivamisen ja näiden tietojen hyödyntäminen kyseisen opiskelijan opintojen tukena ja oppimispolun suunnittelun apuna. Vertailu alle- ja yli 40-vuotiasta vastaajista

Vastauksista ja kuvista 15 ja 16 käy ilmi, että alle 40-vuotiaista vastaajista (N=11) 64 prosenttia koki koulutuksen hyödylliseksi, kun vastaavasti 27 % ei kokenut koulutusta lainkaan hyödylliseksi.

Kuva 15 Opintojen kokeminen hyödylliseksi

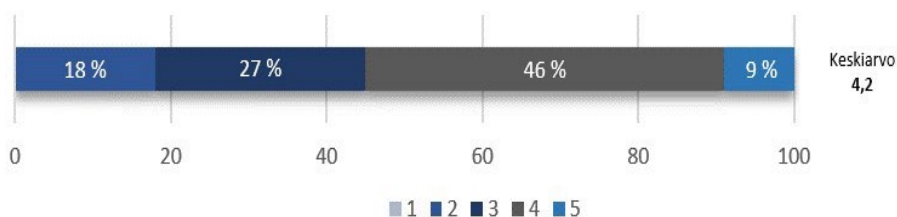

Kuva 16 Opintojen kokeminen hyödylliseksi

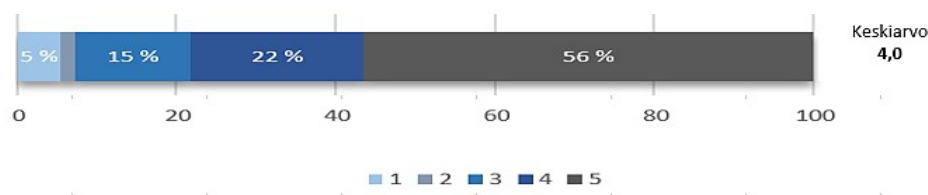

Kuva 17 osoittaa, että alle 40-vuotiaista vastaajista 9 % suosittelisi opintoja erittäin mielellään myös muille. Iso osa, 46 % antoi kuitenkin arvon 4, eli suosittelisi. Vastaajista 18 prosenttia oli jokseenkin eri mieltä siitä, että suosittelisi opintoja muille. Yli 40-vuotiaista vastaajista (N = 33) sen sijaan jopa 56 prosenttia on valmis suosittelemaan opintoja muille antaen väittämälle arvon 5 (kuva 18).

Kuva 17 Suosittelee opintoja muille, alle 40-vuotiaat vastaajat

Kuva 18 Suosittelee opintoja muille, yli 40-vuotiaat vastaajat

Yli 60-vuotiasista vastaajista jopa 66 prosenttia koki opinnot hyödyllisiksi ja 83 prosenttia suosittelisi opintoja muille.

8.4 Yleinen tyytyväisyys opintoihin

Opinnot on koettu kokonaisuudessaan hyvin positiivisesti. Vastaajista 38 % antoi opintojen kokonaisarvosanaksi 5, eli olivat opintoihin hyvin tyytyväisiä ja kokivat ne hyödyllisiksi.

Vastaajista 33 % arvioi opintokokonaisuuden arvosanalla 4 eli olivat opintoihin tyytyväisiä.

Vastaajista 11 % ei kokenut opintoja hyödyllisiksi ja antoivat opintojen yleisarvosanaksi matalimman arvion 1. Mielenkiintoista on iän vaikutus opintojen koettuun tyytyväisyyteen. Yli 40-vuotiaista vastaajista 48 % koki erittäin hyödyllisiksi ja 27 % hyödyllisiksi. Sen sijaan alle 40-vuotiaista vastaajista kukaan ei kokenut opintoja erittäin hyödyllisiksi, mutta hyödyllisiksi kuitenkin 64 %. Yli 40-vuotiasista vastaajista 7 % ei kokenut opintoja lainkaan hyödyllisiksi. Vastaava luku alle 40-vuotiaissa on niinkin korkea kuin 27 %.

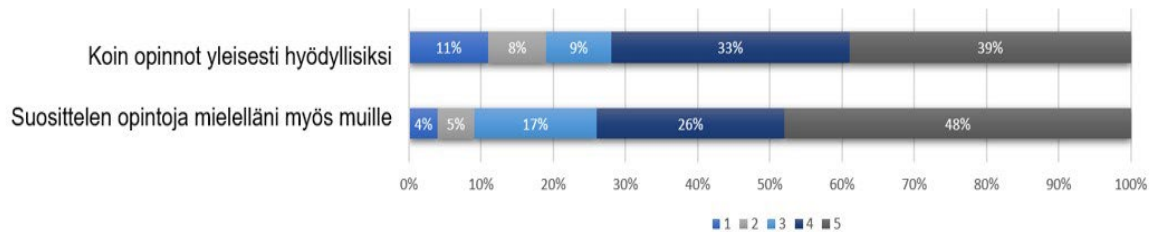
Merkittävin selittävä taustatekijä opintojen hyödylliseksi tai hyödyttömäksi kokemiseen löytyy opettajaopiskelijan motivaatiosta opintoja kohtaan, eli onko opettaja hakeutunut opintoihin itse vai onko hän hakeutunut opintoihin työnantajan velvoittamana. Niistä vastaajista, jotka olivat itse hakeutuneet opintoihin, jopa 83 % kokivat opinnot joko hyödyllisiksi tai erittäin hyödyllisiksi ja vain 4 % ei kokenut opintoja lainkaan hyödyllisiksi. Niistä vastaajista, jotka olivat osallistuneet opintoihin työnantajan velvoittamana, 50 % koki opinnot hyödyllisiksi tai erittäin hyödyllisiksi. Tästä joukosta jopa 25 % ilmoitti, etteivät kokeneet opintoja lainkaan hyödyllisiksi. Eräs vastaaja tästä joukosta kertoi näin:

Ehkä osin liian teoreettista verrattuna arjen aherrukseen, eritellyt hienot termit ei tavoita arkea.

Kuvasta 19 näemme opintojen kokonaisarvioin lisäksi myös sen, suosittelisiko vastaajan opintojaan myös muille. Tähän kysymykseen 48 % vastaajista vastasi olevansa täysin samaa mieltä, eli suosittellevansa koulutusta kollegoille ja muille opettajuudesta kiinnostuneille. 26 % vastaajista oli kysymyksen kanssa jokseenkin samaa mieltä ja 5 % jokseenkin eri mieltä. 4 %

prosenttia vastaajista ei ollut tyytyväinen opintoihin eikä näin ollen suosittelisi opintoja kollegalle. Tämä vastaajajoukko koostuu 0–5 vuotta ammatillisena opettajana toimineista.

Kuva 19 Yleinen tyytyväisyys opintoihin

9 Johtopäätökset ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää ammatillisten opettajien näkemyksiä siitä, miten ammatillinen opettajakoulutus on tukenut heidän työtään, mikä opinnoissa opittu on ollut suoraan siirrettävissä omaan opetustyöhön ja tukivatko opinnot oman opettajaidentiteetin vahvistumista tai rakentumista. Tässä luvussa esitellään tutkimuksen johtopäätökset ja ja pohditaan keskeisiä tuloksia sekä esiin nousseita työnantajalleni muita merkityksellisiä asioita. Lopussa käsitellään vielä oman oppimisen ja osaamisen kehittymisen reflektointia.

Tutkimusaineisto kerättiin marraskuun 2023 aikana käyttäen tutkimuslomaketta (liite 1), joka koostui pääasiassa ennalta määritellyistä ja strukturoiduista kysymyksistä. Avoimilla kysymyksillä pyrittiin syventämään perusjoukon mielipiteitä tietyistä aihealueista ja tuomaan esiin vastauksia ja ideoita, joita ei ollut ennakkoon otettu huomioon. Tässä tutkimuksessa tutkimuslomakkeen strukturoidut kysymykset analysoitiin määrällisesti tilastollisia menetelmiä käyttäen, kun taas avoimia kysymyksiä tarkasteltiin laadullisesti sisällönanalyysin avulla.

Tämä monimenetelmällinen lähestymistapa mahdollisti sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen näkökulman hyödyntämisen tutkimuksen tulosten tarkastelussa.

On yleisesti suositeltavaa raportoida ja jakaa tutkimustyön eri vaiheet ja saavutukset koko prosessin ajan tarkasti ylös. Kehitystyön aikana syntyviä ideoita, ajatuksia ja lopputuloksia

tulisi hyödyntää mahdollisimman nopeasti kohdeorganisaation hyväksi ja keskustella ideoista ja ajatuksista avoimesti (Ojasalo 2014, s. 46). Pysin toteuttamaan tätä periaatetta noudattamalla tarkasti suunniteltua prosessimallista työtapaa. Tämän tavan olen omaksunut aiempia opinnäytetöitä tehdessäni. Ojasalon (2014, s. 46) suosituksen mukaisesti olen myös vuorotellut raportin kirjoittamisen ja työhön liittyvien ideoiden ja lähteiden haun edistämisen välillä, mikä on osoittautunut hyödylliseksi.

Vastaajat olivat suorittaneet opintoja todella pitkän ajanjakson sisällä. Eräs vastaajista oli valmistunut opinnoista vuonna 1984, yksi vuonna 1993 ja kaksi vuonna 1999. Myös 2000luvun alkupuolella oli useampi (N=9) vastaajista saanut opinnot päätökseen. Uusimmat suoritukset löytyvät kuluvalta vuodelta ja neljällä vastaajalla opinnot olivat vielä vastaushetkellä kesken. Pitkä ajanjakso huomioiden vastaajien kokemuksia opinnoista tuli tarkastella melko laajalla perspektiivillä. Haaga-Helian (2022) mukaan ammatilliset opettajanopinnot uudistuvat kaiken aikaa. Vastauksia pohtiessa ja arvioidessa olen pyrkinyt pitämään mielessä sen tosiasian, että ammatilliset opettajanopinnot ovat varmasti olleen melko lailla kaikin tavoin erilaiset esimerkiksi vuosien 1984–2000 aikana kuin mitä ne ovat nykyään. Pedagogiikan yleisperiaatteet ovat pysyneet jokseenkin samanlaisina, mutta se minkälaista pedagogiikkaa on pidetty missäkin ajankohdassa relevanttina ja tavat, miten sitä on sisällytetty opettajanopintojen opetustapaan ja opintojen sisältöön, on voinut näiden vuosien aikana muuttua (Hirsto, ym. 2011, s. 258).

Granlundin (2019) ammatillisesta opettajankoulutuksesta valmistuneille teettämän tutkimuksen tulokset ovat hyvin samansuuntaisia kuin tässä työssä saadut tulokset liittyen opettajien kokonaisnäkemykseen opettajankoulutuksen merkityksestä ja tärkeydestä. Molempien tutkimusten vastausten perusteella havaittiin, että koulutus nähtiin kokonaisuutena, joka vaikutti paljon tai erittäin paljon opettajaksi kasvamiseen. Erityisesti opettajakorkeakoulujen tarjoamat joustavat opetusjärjestelyt mahdollistivat tehokkaan oppimisen aikuisopiskelijoille ja etenkin niille opettajille, jotka ovat suorittaneet opinnot aikana, jolloin etäopinnot ja monimuotototeutukset ovat olleet mahdollisia.

Tässä tutkimuksessa kysyttiin, kokivatko vastaajat, että opettajan opinnot lisäsivät heidän pedagogista osaamistaan. Osa vastaajista koki, että opinnot jäivät hieman pintapuolisiksi, eivätkä tuoneet juurikaan uutta heidän osaamiseensa. Aiheet olivat olleet jo entuudestaan tuttuja, joten opinnoista oli hyödytty oikeastaan vain siinä mielessä, että ne käytyään opiskelijat olivat päteviä ammattiinsa. Didaktisten taitojen lisääntyminen ja tunteen vahvistuminen siitä, että on oikeassa ammatissa, on myönteisiä esimerkkejä opintojen annista. Ylipäänsä pedagogisten taitojen vahvistuminen on havaittavissa osassa vastauksia.

Vastauksissa on havaittavissa selkeä ikäryhmän ja arvosanan 4 ja 5 suhde. Mitä vanhemmasta vastaajasta kyse, sitä paremman arvosanan hän on kyseiseen väittämään antanut. Yli 51-vuotiaat vastaajat olivat selkeästi nuorempia vastaajia useammin sitä mieltä, että opinnoista oli heille pedagogisen osaamisen kehittymisen näkökulmasta erittäin paljon tai paljon hyötyä. Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön tuntemus parani opintojen aikana ainakin jonkin verran peräti 63,6 prosentilla vastaajista saaden keskiarvoksi 3,7.

Opettajanopintoihin liittyvät opetusharjoittelut ovat etenkin uusille opettajille tai opettajuutta suunnitteleville tärkeitä. Opetusharjoittelun voisi ajatella tukevan uuden opettajan osaamista sen konkretian vuoksi. Harjoittelussa on mahdollista päästä tekemään opetustyötä sellaisena kuin se ammatillisissa oppilaitoksissa on, etenkin, jos harjoittelu on mahdollista suorittaa sen alan työssä, johon itsekin työllistyy tai jolla jo työskentelee. Olisiko niin, että vastaajista ne, jotka eivät kokeneet harjoittelua hyödylliseksi, olivat jo toimineet oman alansa opettajina ja suorittivat harjoittelun omassa työssään. Tällöin voikin olla haastavaa saada harjoittelusta samanlaista hyötyä kuin opiskelija, joka ei vielä toimi opettajana tai joka tekee harjoittelun itselle entuudestaan vieraassa paikassa.

Vastaajista 36,4 % koki opintojen vaikuttaneen erittäin myönteisesti heidän opettajaidentiteettinsä rakentumiseen, kun taas 9,1 % vastanneista koki asian täysin päinvastoin. Osa vastaajista kertoi, että vaikka opinnot osaltaan autoivatkin opettajuuteen kiinnittymisessä ja oman vahvan opettajaidentiteetin rakentumisessa, on identiteetin rakentuminen pitkälinen prosessi, joka tapahtuu vuosien saatossa. Siihen sisältyy ammatilliset kokemukset, koulutus, työyhteisö, työn arvostus sekä yhteiskunnalliset asenteet ja arvot, joita opettajuuteen liitetään. Kun tarkastellaan opettajaidentiteetin rakentumista koskevaa kysymystä tarkemmin, huomataan, että peräti 81 % vastaajista koki, että opinnot edistivät identiteetin rakentumista siinä määrin, että antoivat vastaukseksi arvon 4 tai 5. 16 % sen sijaan antoi heikoimmat arvosanat 1 tai 2. Tuloksista käy ilmi, että heikoimmat arviot antaneet opiskelijat kokivat, etteivät opinnot antaneet keinoja nuorten kanssa työskentelyyn ja heidän kohtaamiseensa. Opinnoissa liian liikuttiin liian yleisellä tasolla, vaikka opinnot pätevöittävät nimenomaan toisen asteen opettajan tehtäviin ja toisen asteen opiskelijoista iso osa on yläkoulusta siirtyviä nuoria. Voimme kuitenkin todeta, että opettajanopinnoilla on ollut merkitystä opettajien opettajaidentiteetin rakentumiseen huolimatta siitä, milloin he ovat opinnot suorittaneet. Merkittävää eroa ei ollut ikäryhmittäin havaittavissa.

Yleisesti ottaen opettajankoulutuksen käyneet opettajat, valmistuneet, tai opintoja parhaillaan suorittaneet, ovat olleet tyytyväisiä opintoihin. Vain 11 % vastaajista ei kokenut opintoja hyödyllisiksi ja antoivat opintojen yleisarvosanaksi matalimman arvion. Kun verrataan yleistä

tyytyväisyyttä ikäryhmittäin, on havaittavissa jakauma iän ja tyytyväisyyden välillä. Mitä vanhemmasta vastaajasta kyse, sitä tyytyväisempiä he ovat opintoihin olleet. Kun tarkastellaan huonoimman arvioin antanutta ryhmää, on havaittavissa alle 40-vuotiaiden joukko, 27 % ikäryhmän vastaajista, joka on antanut opinnoille kaikkein heikoimman arvosanan. Yli 40-vuotiaiden joukossa heikoimman arvosanan antoi vain 7 %

Pedagogisen osaamisen merkitys korostuu entisestään, kun opettaja astuu luokkahuoneeseen. Oppimismetodit ja -teoriat kehittyvät jatkuvasti, ja opettajan on pysyttävä ajan hermolla varmistaakseen opetuksensa tehokkuuden. Tämä edellyttää oman opetustyön reflektointia sekä aktiivista osallistumista koulutuksiin ja ammatilliseen kehittymiseen. Substanssiosaamisen osalta opettajan on pysyttävä perillä oman opetettavan aihealueen uusista tutkimuksista ja käytännöistä. Yhteiskunnan muuttuessa myös oppiaineet saattavat elää, ja opettajan on osattava soveltaa uutta tietoa opetustyössään. Tämä vaatii sitoutumista elinikäiseen oppimiseen ja kykyä omaksua uutta tietoa nopeasti.

Digitalisaation myötä opettajan työssä korostuu myös teknologian rooli. Uusien opetukseen ja opintojen seurantaan liittyvien ohjelmien ja välineiden omaksuminen on välttämätöntä. Tämä haastaa opettajan hallitsemaan digitaalisia työkaluja, jotta hän voi hyödyntää niitä opetuksessaan parhaalla mahdollisella tavalla. Tässä kontekstissa opettajan on oltava valmis ottamaan vastaan uusia ideoita ja kokeilemaan rohkeasti uusia pedagogisia lähestymistapoja.

Opettajanopintojen merkitys opettajalle näkyy erityisesti uran alkuvaiheessa.

Opettajanopinnot toimivat porttina ammatilliseen yhteisöön, tarjoten vertaistukea ja mahdollisuuden jakaa kokemuksia muiden opettajien kanssa. Pienryhmätyöskentely opintojen aikana luo pohjan tulevalle yhteistyölle ja antaa tilaisuuden kehittää yhteisiä pedagogisia lähestymistapoja. Tulokset ja sanalliset vastaukset heijastavat sitä, että opettajan ammattitaito on jatkuvassa muutoksessa välttämätöntä. Opettaja on kuin oppilas, joka ei koskaan lakkaa oppimasta, ja tämä asenne on avainasemassa koulutusjärjestelmän dynaamisessa ja muuttuvassa toimintaympäristössä

Ajatustenvaihto toisten kurssilaisten kanssa on tarjonnut monelle opettajalle väylän moniulotteiseen oppimiseen ja ammatilliseen kasvuun. Opetusharjoittelun merkitys nousee esiin konkreettisena hyötynä, joka ei rajoitu pelkästään teorian omaksumiseen, vaan tarjoaa myös uusia näkemyksiä oman opetusroolin täyttämiseen. Vaikka harjoittelu suoritettaisiin useamman lyhyen jakson ja tehtävän muodossa, sen antama kokonaiskuva on rikas ja monipuolinen.

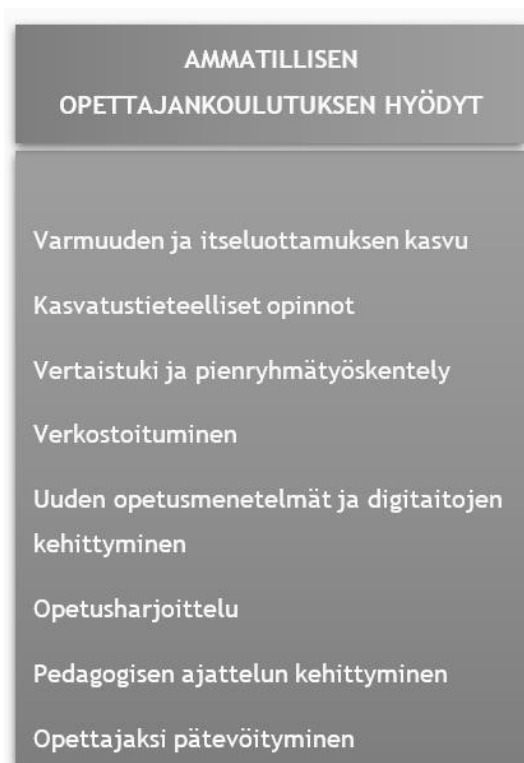
Opetusharjoittelun monimuotoisuus tarjoaa tilaisuuden kokeilla ja tutkia erilaisia opetusympäristöjä ja opiskelijaryhmiä. Jokainen jakso ja tehtävä voidaan kokea ikään kuin omia opetusseikkailuja, joista ammennetaan arvokasta kokemusta ja opetusta. Tällainen vaihtelevuus ei ainoastaan rikasta opettajan työkalupakkia, vaan myös laajentaa näkemystä opetustyön moninaisuudesta. Parhaassa tapauksessa uskon, että kokeneiden opettajien työn seuraaminen toimii ikään kuin mentoroinnin muotona. Tämä ei ainoastaan tarjoa mahdollisuutta varmuuden löytämiseen omassa tekemisessä, vaan avaa myös oven tärkeille keskusteluille kokeneen ammattilaisen kanssa. Tieto siitä, että on mahdollista saada ohjausta ja jakaa kokemuksia, luo turvallisen tilan oppimiselle ja kehittymiselle.

Opettajanopinnot nähdään merkittävänä osana opettajaidentiteetin kehittämisessä. Ne eivät pelkästään tarjoa teoreettista tietoa, vaan auttavat myös refleктоimaan omaa opettajuutta ja rakentamaan vahvempaa ammatillista identiteettiä. Opinnot toimivat ikään kuin peilinä, joka heijastaa opettajan kasvua ja kehitystä, sekä antaa mahdollisuuden tutkiskella omia vahvuuksia ja kehittymiskohteita. Kaiken kaikkiaan ajatustenvaihto, opetusharjoittelu, kokeneiden opettajien seuraaminen ja opettajanopinnot muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joka rakentaa vankempaa pohjaa opettajan ammatilliseen kehittymiseen. Tämä prosessi ei ole staattinen vaan jatkuva matka, jossa jokainen vaihe tuo mukanaan uusia oivalluksia ja mahdollisuuksia.

Vaikka lainsäädäntö ja eri oppilaitosten virkaan vakinaistamisen ehdot saattavatkin vuosien saatossa vaihdella, voi tulosten perusteella todeta, että opettajan opinnot ovat joka tapauksessa hyödylliset ja suositeltavat kaikille ammatillisille opettajille.

Kuvaan 20 olen koontanut tutkimuksessa esiin nousseet selkeimmät opettajankoulutuksen tuomat hyödyt. Hyödyt on koottu listaan sekä sanallisista että numeerisista arvioista. Tästä voidaan huomata, että hyötyjä on ollut monenlaisia ja monet opettajat ovat osanneet nostaa itselleen tärkeitä taitoja ja uusia oppeja opintojen sisällöstä. Esimerkiksi digitaalisten taitojen kehittyminen nousi useammalla vastaajalla esiin samoin kuin vertaistuen merkitys ja verkostoituminen.

Kuva 20 Ammatillisen opettajankoulutuksen hyödyt

Oman näkemykseni mukaan opetushenkilöstöllä ja koulutuksen järjestäjällä on yhteinen vastuu opetushenkilöstön osaamisen ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Työnantajana koulutuksen järjestäjän olisi tärkeää tarjota riittävästi resursseja, tukea ja koulutusmahdollisuuksia varmistaakseen opettajien jatkuvan osaamisen kehittymisen ja osaamisen ajantasaisuuden. Opetushenkilöstöllä on samaan aikaan kuitenkin vastuu omasta ammattitaidostaan ja heidän tulisi pyrkiä ylläpitämään ja kehittämään osaamistaan pysyäkseen ajan tasalla alansa vaatimuksista ja muutoksista. Vaaditaan halua uuden oppimiseen ja viitsimistä lähteä myös omatoimisesti kartoittamaan uutta tietoa ja mahdollisuuksia kouluttautumiseen. Keskusteleva ja molempiin suuntiin joustava yhteistyö varmistaa, että koulutusorganisaatio kykenee tarjoamaan laadukasta opetusta ja oppimiskokemuksia opiskelijoilleen.

9.1 Oman osaamisen kehittymisen reflektointi

Opinnäytetyöprosessin aikana olen vahvistanut ymmärrystäni ammatillisen opettajuuden merkityksestä, arvosta ja vaikuttavuudesta sekä avartanut näkemyksiäni opinnäytetyöni aiheesta. Prosessi on auttanut minua yhdistämään teorian käytännön tilanteisiin ja löytämään uutta tietoa, jota voidaan hyödyntää tulevaisuudessa ammatillisen opettajuuden ja elinikäisen kouluttautumisen merkityksen ymmärtämisessä ja näiltä osin koulutusorganisaation toiminnan kehittämisessä.

Opinnäytetyöni aihe löytyi moninaisten kollegoiden kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen. Olen itse suorittanut opettajanopinnot noin vuosi aiemmin. Samaan aikaan opinnot suorittaneen kollegan kanssa keskustelimme opinnoista, jolloin nousi ajatus opintojen merkityksestä ammatillisille opettajille. Työyhteisössäni on keskustelujen perusteella hyvinkin erilaisia kokemuksia opettajankoulutuksesta, mitä kautta nousi halu ottaa tarkemmin selville, minkälaisia kokemuksia työnantajayritykseni opettajilla koulutuksesta on, mitä he ovat opinnoista saaneet ja miten he ovat voineet hyödyntää opintojen antia omassa työssään. Pohdin, että voisiko näistä kokemuksista nousta ajatuksia oman opetustyön kehittämiseen ja kenties aineksia opintojen suunnitteluun. Tutkimuksen tulokset ovat siirrettävissä ammatilliseen koulutukseen. Työstä on mahdollista löytää keinoja esimerkiksi ammatillisen opettajan työn kehittämiseen.

Olen itse oppinut opettajuudesta valtavasti tämän työn myötä, vaikka en itse toimi tällä hetkellä opettajana. Vaikka keskustelen päivittäin oman toimipisteeni ja kampuksen opettajien kanssa, välillä myös ammatillisiin opettajanopintoihin liittyen, on tämä työ tuonut uusia asioita esiin. Etenkin kyselyn avoimet vastaukset ovat avartaneet omaa ajatustani ja näkemyksiäni ammatillisesta opettajuudesta, sen haasteista ja työn luonteesta merkittävällä tavalla.

Opinnäytetyöni oli hyvin suunniteltu projekti, jolla oli selkeät tavoitteet ja toteutussuunnitelma. Työ oli mielekästä koska aihe oli mielenkiintoinen. Työ antoi minulle mahdollisuuden laajentaa omaa osaamistani samalla kun saatoin tuottaa uutta ymmärrystä työn aiheista. Työskentelyni oli määrätietoista ja tavoitteellista, ja siitä muodostui merkittävä askel eteenpäin ammatillisessa kasvussani.

9.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Reliabiliteetti, tai luotettavuus, viittaa tulosten tarkkuuteen. Tämä tarkoittaa, että tutkimustulokset eivät ole sattumanvaraisia. Tutkijan on oltava huolellinen ja arvioitava kriittisesti kaikki tutkimuksen vaiheet varmistaakseen tulosten luotettavuuden. Tutkimuksen luotettavuuden määrittelyssä keskeistä on tutkimuksen tekijän eettisyys ja rehellisyys. Tutkija tekee itsenäiset päätökset ja valinnat, jotka vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin ja sen luotettavuuteen (Vilka, 2005, ss.158–159). Tulosten raportoinnissa keskitytään olennaisimpiin ja tutkimuksen kannalta merkityksellisiin tietoihin. Tutkijan tulee esittää raportissaan perustulokset selkeästi ja niin, että ne ovat ymmärrettäviä myös niille, jotka eivät ole aiheeseen syvällisesti perehtyneet. Tämä korostuu erityisesti silloin, kun tutkimusaineisto on kerätty tutkijan toimesta itse. (Borg, 2006.)

Ennen työn aloitusta tutustuin sekä Hämeen Ammattikorkeakoulun että ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n opinnäytetyötä koskeviin eettisiin periaatteisiin. Nämä periaatteet kannattelivat koko työskentelyprosessiani. Kyselylomakkeen saatteessa kerroin vastaanottajille, että osallistuminen kyselyyn on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kerroin myös, että vastaukset käsitellään nimettöminä ja ehdottaman luottamuksellisesti ja että vastaajien tiedot eivät paljastu tuloksissa. Näin toimin myös tutkimusta tehdessäni. Tulokset on esitetty koostetusti eikä niistä ole mahdollista selvittää vastaajia. Tulokset on käsitelty niin, ettei tutkimuksen sisältämistä avovastauksista ei ole mahdollista saada vastaajaa tai organisaatiolle tärkeää luottamuksellista tietoa. Tutkimusaineisto tallennetaan anonymisoituna vuoden ajaksi. Tallenteet eivät olleet missään vaiheessa muiden saatavilla, eikä niitä voi kukaan ulkopuolinen käyttää.

Vaikka tutkimus kohdentui tässä vain Keudan opettajiin on tutkimus yleistettävissä koskemaan myös muita toisen asteen ammatillisia oppilaitoksia. Vastaajaprocentti kuvaa hyvin perusjoukkoa ja vastaajia oli monelta eli koulutusosalta. Tässä tutkimuksessa edustetut alat ovat yleisiä kaikissa ammatillisissa oppilaitoksissa, ja vastaajat ovat suorittaneet opettajaopintonsa useassa eri opettajakorkeakoulussa.

Ikää ei kysymyslomakkeessa kysytty taustatietona. Tarkoituksena oli pohtia ikämuuttujaa sekä ikävuosien vaikutusta. Pohdin kuitenkin, että monesta kysymyksestä olisi voinut saada syvempää informaatiota, jos olisin asettanut kyselylomakkeelle vielä lisää taustakysymyksiä. Pohdin, että monessa kysymyksessä olisi kuitenkin ollut mielenkiintoista tietää onko vastaajan sukupuolella merkitystä vastauksiin. Nyt tätä voidaan miettiä oikeastaan vain alan mukaan. Esimerkiksi sosiaali-, terveys-, ja liikunta-alalla on Keudassa vain muutama

miespuolinen opettaja, joten vastausten voidaan melko hyvin päätellä tulleen naisopettajilta. Muilla aloilla samanlaista päättelyä on mahdoton tehdä. Sukupuolimuuttujan voisi ottaa mahdollisissa jatkotutkimuksissa mukaan ja selvittää tuoko se lisätietoa aiheeseen.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan reflektiivisyys viittaa siihen, että tutkija on tietoinen omista ennakkokäsityksistään ja ennakkositoumuksistaan liittyen tutkimukseen ja tutkittavaan aiheeseen. Lisäksi tutkijan odotetaan pystyvän avoimesti jakamaan näitä henkilökohtaisia näkökulmiaan muiden kanssa. Tämä lähestymistapa korostaa tutkijan kykyä tarkastella omaa rooliaan ja vaikutustaan tutkimusprosessissa. (Juhila, n.d.) Tutkimusta tehdessäni ja raporttia kirjoittaessani, otin huomioon oman asemani suhteessa tutkittavaan ilmiöön. Olen työskennellyt ammatillisen koulutuksen alalla yli 13 vuoden ajan, ja minulle on kertynyt syvällistä ymmärrystä siihen liittyvistä ilmiöistä ja teorioista ja osaamistarpeista. Olen myös itse suorittanut opettajaopinnot valmistuen vuonna 2022.

Päätin korostaa tiettyjä viittauksia aineistosta ja käsitellä tiettyjä ammatilliseen koulutukseen liittyviä aiheita teoriaosuudessa. Nämä valinnat perustuivat siihen, että halusin tuoda esille ne näkökulmat ja seikat, jotka olivat erityisen tärkeitä toimeksiantajalleni ja olivat keskeisiä opettajien pedagogisen osaamisen ja kehittymisen kannalta. Tavoitteenani oli antaa tutkimustulosten ja kommenttien puhua puolestaan. Lähdeaineiston etsimisessä ja arvioinnissa noudatin kriittistä otetta varmistaakseni, että tässä työssä esitetty tieto olisi mahdollisimman luotettavaa ja perustuisi vankkaan perustutkimukseen.

Haluan lopuksi kiittää kaikkia tutkimukseeni osallistuneita. Samoin kiitän ystäviä, kollegoita ja perhettä, jotka kärsivällisesti ovat kuunnelleet ja tukeneet tämän työn eri vaiheissa.

Lähteet

A 2003/357. *Valtioneuvoston asetus ammatillisesta opettajankoulutuksesta* (A 2003/357)

Viitattu 5.10.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030357>

Arene ry, 2019. *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*.

[https://www.arene.fi/wp-](https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382)

[content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382](https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382)

Borg, S. 2006. *KvantiMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere:

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 9.9.2023.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>

Finlex. *Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista*.

14.12.1998/986. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986>

Granlund, J. 2019. Lapin Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradututkielma.

<https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63809/Granlund.Johanna.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Grönberg, E. & Jouhiaho, K. 2019. *Kuka haluaa ammatilliseksi opettajaksi?* HAMK Unlimited

Professional 12.2.2019. <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/kukahaluaa-ammattilliseksi-opettajaksi>

Haaga-Helia. 2022. *Ammattillisen opettajankoulutuksen vaikuttavuus on monipuolista*.

<https://esignals.fi/kategoria/pedagogiikka/ammattillisen-opettajankoulutuksen-vaikuttavuuson-monipuolista/#f566a0df>

Haaga-Helia. 2023. *Ammattillisen opettajan kehitysohjelma*. Opas 2023–2024.

https://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/file/2023-03/HH_OPE%2023%E2%80%9324_1.pdf

Heikkilä, T. 2021. *Tilastollinen tutkimus*. Verkkomateriaali. Viitattu 12.9.2023.

<http://tilastollinentutkimus.fi/tutkimustuki.html>

Hiltunen, L. *Metodina kyselytutkimus*. Viitattu 11.9.2023.

<http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/kyselytutkimus2.pdf>

Hirsto, L. & Löytönen, T. 2011. *Aikuiskasvatustieteellinen aikakauslehti* 4/2011, VOL. 31.

file:///C:/Users/satum/Downloads/6432-917-PB%20(2).pdf

Hämeen ammattikorkeakoulu. 2023. *Opinnäytetyöprosessi* [kuva]. Hämeen

ammattikorkeakoulu. <https://www.hamk.fi/opiskelijan-ohjeet/opinnaytetyo/>

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>>.

Keuda, 2023b. Intra. *Urakehitystä tukevat palvelut*.

Keuda, 2023d. Intra. *Keudan henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2023*.

Keuda, 2023a. *Keudan strategia 2020–2024*.

<https://www.keuda.fi/keuda/tietoakeudasta/keudan-strategia-visio-missio-ja-arvot/>

Keuda, 2023c. *Perussopimus*. <https://www.keuda.fi/keuda/perussopimus/>

Korhonen, A-M, Kolho, P & Ärling, J. 2023. *journal.fi/aikuiskasvatus AIKUISKASVATUS* 3/2023. *Ammatillista opettajankoulutusta kehittämässä- Ammatillinen opettaja nuorten ja aikuisten koulutuksen asiantuntijana*.

file:///C:/Users/satum/Downloads/130403Artikkelin%20teksti-304315-1-10-20231012%20(1).pdf

Lahtinen, M., Lankinen, T. 2020. *Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä*. Tietosanoma, Art House Oy.

Laukia, J. 2022. Haaga-Helia. eSignals -julkaisu. *Ammatillisen opettajankoulutuksen vaikuttavuus on monipuolista*

<https://esignals.fi/kategoria/pedagogiikka/ammattillisenopettajankoulutuksen-vaikuttavuus-on-monipuolista/#64c9a7bb>

Leeferink, H., Koopman, M., Beijaard, D., & Schellings, L. M. 2019. *Overarching professional identity themes in student teacher workplace learning*. *Teachers and Teaching*, 25(1), 69–89

Lyytinen, A., Liljeroos, J., Pekkola, E., Kosonen J., Mykkänen, M. & Kivistö, J. 2019. *Ammatillinen opettajankoulutus Suomessa: reunaehdot, rakenteet ja profiilit*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:10.

Malinen, A. & Salo, P. 2018. *Ammatillinen opettajuus syvenevässä osallisuutena työelämän käytännöissä*. Teoksessa: A. Raudasoja, A. Norontaus, A. Tapani & R. Ylivero (toim.), *Innokkaasti edelläkävijänä! Kohti opetus- ja ohjaushenkilöstön uudistuvia identiteetti-positioita*. Parasta osaamista -verkostohanke 11/2018. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Maunu, A., & Tapani, A. 2018. *Käytännön ja vuorovaikutuksen tarve. Kuinka ammatilliset opettajat arvioivat omaa opettajankoulutustaan?* *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 20(4), 27–50.

Mäkinen, J., Ahola, S., Syvänen, A., Heikkilä-Tammi, K., Viteli, J., 2017. *Digitalisoituva koulu- hyvinvoivat opettajat? Miten edistää digitalisoitumista ja työhyvinvointia*
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102027/TRIM_Research_Reports_24.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Nissilä, S-P., Karjalainen, A., Koukkari, M. & Kepanen, P. 2015. *Towards competence-based practices in vocational education - what will the process require from teacher education and teacher identities?* *CEPS Journal*, 5(2).

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. 2014. *Kehittämistyön menetelmät*. Sanoma Pro Oy.

Opetushallitus. 2023. *Ammatilliset tutkinnot*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-jatutkinnot/ammattillinen-koulutus/ammattilliset-tutkinnot>

Opetusalan ammattijärjestö, 2023. *OAJ:n askelmerkit digiloikkaan*.
<https://www.oaj.fi/politiikassa/koulutuksen-digitalisaatio/oajn-askelmerkit-digiloikkaan/>
 Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:10. *Ammatillinen opettajankoulutus Suomessa: reunaehdot, rakenteet ja profiilit*.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161473/OKM_10_2019_Ammatillinen%20opettajankoulutus%20Suomessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opetushallitus, 2023. *Yhteiset tutkinnon osat ammatillisissa perustutkinnoissa.*

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tutkintojen-perusteet>

Opetushallitus, 2021. *Ammatillisen koulutuksen järjestäminen ja työelämäyhteistyö 1.1.2021*

alkaen. Viitattu 26.4.20210. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillisenkoulutuksen-jarjestaminen-ja-tyoelamayhteistyö-112021-alkaen>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillisenkoulutuksen-jarjestaminen-ja-tyoelamayhteistyö-112021-alkaen>

Opetushallitus, 2018. *Digitalisaatio ammatillisessa koulutuksessa.* Raportit ja selvitykset 2018:9.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/191033_digitalisaatio_ammattillisessa_koulutuksessa.pdf

Opintopolku, 2023. *Ammatilliset tutkinnot.*

<https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/ammattillinenkoulutus>

Opintopolku, 2023. *Ammatilliset opettajakorkeakoulut.*

<https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/ammattilliset-opettajakorkeakoulut>

Oulun Ammattikorkeakoulu, 2013. *Ammatillisen opettajankoulutuksen haku- ja valintaperusteet.*

<https://www.oamk.fi/fi/koulutus/ammattillinen-opettajakorkeakoulu/ammattillinen-opettajankoulutus/opettajan-haku-ja-valintaperusteet>

<https://www.oamk.fi/fi/koulutus/ammattillinen-opettajakorkeakoulu/ammattillinen-opettajankoulutus/opettajan-haku-ja-valintaperusteet>

Oulun Ammattikorkeakoulu, 2023. *Opetussuunnitelmat.*

<https://www.oamk.fi/opintoopas/amok/ammattillinen-opettajankoulutus>

Paaso, A. 2015. *Tulevaisuuden ammatillisen opettajan osaamisen ja tiedon tarpeet.*

<https://journal.fi/akakk/article/view/102546/59771>

Paaso, A. 2010. Osaava ammatillinen opettaja 2020. *Tutkimus ammatillisen opettajan tulevaisuuden työnkuvasta.*

Väitöskirja, Lapin yliopisto. Acta Universitatis Lapponiensis.

Paaso, A. 2012. *Osaava ammatillinen opettaja 2020.* Ammattikasvatuksen aikakauskirja,

14(3), 46–56. <https://journal.fi/akakk/article/view/114481/67587>

Parkkonen, V. & Nuutinen, U. 2020. *Opettajan ammatillinen osaaminen ja osaamisen kehittäminen alati muuttuvassa toimintaympäristössä.*

HAMK Unlimited Scientific 6.3.2020.

<https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/opettajan-ammattillisen-osaamisen-kehittaminen>

Patronen, N., Pietikäinen, A. & Happo, I. 2021. *Ammattillisen opettajankoulutuksen opetussuunnitelma rakentuu yhteisöllisesti*. Oamk Journal 18/2021.
<http://urn.fi/urn:nbn:fife2021061036423>

Raudasoja, A., & Joki-Pesola, O. 2018. *Ammattillisen opettajankouluttajan osaamisen kehittäminen*. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 20(4).

Raudasoja, A. 2020. *Ajassa uudistuvat ja kehittyvät ammatilliset opettajankoulutukset*. Hämeen Ammattikorkeakoulun julkaisu.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/354183/HAMK%20julkaisu%20ajassa%20uudistuvat%20ja%20kehittyvat%20ammattilliset%20opettajankoulutukset.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Raudasoja, A. & Kaitala, P. 2019. *Ammattillisen koulutuksen opettajan osaamisvaatimukset*. *HAMK Unlimited Journal* 21.11.2019.
<https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/ammattillisen-koulutuksenopettajan-osaamisvaatimukset>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu 30.9.2023)

Salonen, A. O. & Tapani, A. 2020. *Palkkatyön merkityksellisyys: ammatillisen aikuiskoulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön kokemuksia työstä*. Työelämän tutkimus, 2020:1. <https://journal.fi/tyoelamantutkimus/article/view/90571/49724>

SurveyMonkey, 2023. *Laadullisen tutkimuksen tekeminen*.
<https://fi.surveymonkey.com/mp/conducting-qualitative-research/>

Tampereen Ammattikorkeakoulu. 2023. *Ammattillinen opettajankoulutus*.
<https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/ammattillinen-opettajankoulutus#expander-trigger-content-additional>

Valli, R. 2015. *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. PS-Kustannus.

Vilkka, H. 2007. *Tutki ja mittaa -Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Viitattu 10.9.2023.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-jamittaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilkka, H. 2014. *Tutki ja mittaa -Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Viitattu 10.9.2023.
<http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Vilppola, J. 2023. *Ammatillisen opettajan osaamisen ja identiteetin rakentuminen. Työelämälähtöinen ja osaamisperustainen ammatillinen opettajankoulutus*.
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/88273/978-951-39-9650-5_vaitos15092023.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vähäsantanen, K. 2004. *Koulutuksesta löysin opettajuuteni alkusiemenen, jota olen kasvattanut myöhemmin opettajan urallani. Ammatillisen opettajankoulutuksen suorittaneiden mielipiteitä koulutuksesta*.
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/8912/1/URN_NBN_fi_jyu-200550.pdf

Vähäsantanen, K., Hökkä, P., Paloniemi, S., Herranen, S., & Eteläpelto, A. 2017. *Professional learning and agency in an identity coaching programme. Professional Development in Education*, 43(4), 514–536.

Vänskä, K. 2018. *Innokkaasti edelläkävijänä! Kohti opetus- ja ohjaushenkilöstön uudistuvia identiteetti-positioita*. Parasta osaamista -verkostohanke 11/2018. HAMKin e-julkaisu 8/2018.

Liite 1. Kyselylomake

Ammatillinen opettajakoulutus Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)**1. Ikä ***

- alle 30 v
 31–40 v
 41–50 v
 51–60 v
 yli 60

2. Kuinka kauan olet toiminut ammatillisena opettajana? *

- 0–5 vuotta
 6–10 vuotta
 11–15 vuotta
 yli 16 vuotta

3. Onko sinulla opettajan pedagoginen pätevyys? *

- Kyllä suoritusvuosi: _____
 Ei
 Opettajaopintoni ovat kesken

4. Millä koulutusalueella toimit pääasiallisesti opetus- ja ohjaustehtävissä? *

- Humanistinen ja kasvatusala, kulttuuriala
 Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
 Luonnontieteiden ala
 Tekniikan ja liikenteen ala
 Luonnonvara- ja ympäristöala
 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
 Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

5. Mikä oli/on pääasiallinen syy hakeutua ammatilliseen opettajakoulutukseen? *

- Oma mielenkiinto ja halu pätevyitä ammatilliseksi opettajaksi
- Työnantaja edellytti/edellyttää pätevöitymistä

1 = täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

6. Opinnot lisäsivät omaa pedagogista osaamistani

	1	2	3	4	5
Opinnot lisäsivät omaa pedagogista osaamistani *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot lisäsivät ammatillista substanssiosaamistani *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen kiinnittyneeni opintojen jälkeen paremmin opetustyöhön ja opettajuuteen *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen saaneeni uusia taitoja koulutuksen aikana *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että opettajankoulutus vaikutti myönteisesti opettajaidentiteettini rakentumiseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnoissa oli sisältöjä, joita pystyin tuoda omaan opetustyöhön *	☐	☐	☐	☐	☐
Oppimisprosessien ohjausosaamiseni kehittyi opintojen aikana *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain varmuutta opiskelijoiden itsesäätely- ja reflektiotaitojen tukemiseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain uusia taitoja käyttää digitaalisuutta pedagogisesti perustellulla tavalla opetuksen tukena *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain uusia taitoja eri kieli- ja kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden tukemiseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain uusia taitoja erilaisten opiskelijoiden tukemiseen *	☐	☐	☐	☐	☐
Opin uusia keinoja kohdata opiskelijat yksilöllisesti vahvistaen heidän toimijuuttaan *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot auttoivat ymmärtämään paremmin arvioinnin merkityksen oppimisprosessissa *	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Tunnennyt paremmin ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja sen soveltamisen merkityksen opiskelijan, opettajan työn, työelämän kehittämisen ja koulutuksen järjestäjän kannalta *	☐	☐	☐	☐	☐

7. Mitkä tekijät opettajankoulutuksessa ovat erityisesti tukeneet opettajaidentiteettisi rakentumista? *

8. Mitkä tekijät opettajankoulutuksessa ovat mahdollisesti haastaneet/estäneet opettajaidentiteettisi rakentumista?

9. Mitä sellaista koulutus sisälsi, jota olet voinut tuoda työyhteisön hyödynnettäväksi?

10. Mitkä tekijät opinnoissa tukivat osaamiseni kehittymistä?

1 = täysin eri mieltä, 2= jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4= jokseenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

11. Toimijuusosaaminen

	1	2	3	4	5
Opinnot auttoivat minua verkostoitumaan toisen opiskelijoiden kanssa *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot kehittivät omaa reflektio-osaamistani *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot auttoivat minua kehittämään omaa toimintaani opettajana *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain opinnoissa vertaistukea toisilta opiskelijoilta *	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutustaitoni kehittyivät opintojen aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot vahvistivat kykyäni mukauttaa tarvittaessa omaa toimintaani saamani palautteen pohjalta *	☐	☐	☐	☐	☐
Opinnot kehittivät kykyäni analysoida ja perustella omaa oppimisen ohjaamistoimintaani *	☐	☐	☐	☐	☐
Opin asettamaan itselleni uusia tavoitteita oppimisen ohjaajana *	☐	☐	☐	☐	☐

1 = täysin eri mieltä, 2= jokskeenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4= jokskeenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

12. Opetusharjoittelu

	1	2	3	4	5
Sain hyödyllistä palatutetta harjoittelua ohjaavalta kollegalta/esimieheltä *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain hyödyllistä palautetta harjoittelusta opettajakoulutuksen opettajalta/ muilta opiskelijoilta *	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutustaitoni kehittyivät opetusharjoittelun aikana *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain varmuutta käyttää pedagogisesti perusteltuja, monipuolisia opetus- ja ohjausmenetelmiä *	☐	☐	☐	☐	☐
Sain varmuutta toimia ammatillisessa koulutuksessa lakien, asetusten ja oppilaitoksen ohjeiden mukaan *	☐	☐	☐	☐	☐
Koin opetusharjoittelun hyödylliseksi *	☐	☐	☐	☐	☐

1 = täysin eri mieltä, 2= jokskeenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4= jokskeenkin samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

13.

	1	2	3	4	5
Koin opinnot yleisesti hyödyllisiksi *	☐	☐	☐	☐	☐
Suosittelten opintoja mielelläni myös muille *	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2. Ammatillisen koulutuksen lait ja asetukset

Lait

Oppivelvollisuuslaki (1214/2020)

Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (1215/2020)

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (547/2018) ja laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (548/2018)

Laki valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä (884/2017)

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017)

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009)

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (532/2017)

Laki oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013)

Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta (886/2017)

Laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta (634/1998)

Valtioneuvoston asetukset

Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (1228/2021)

Valtioneuvoston asetus perusopetuksen jälkeisen koulutuksen valtakunnallisesta hakumenettelystä (834/2021)

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (583/2021)

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:n muuttamisesta (543/2020)

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:n muuttamisesta (744/2018)

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 16 §:n muuttamisesta (431/2018)

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 20 §:n muuttamisesta (138/2018)

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta (673/2017)

Valtioneuvoston asetus perusopetuksen jälkeisen koulutuksen valtakunnallisesta hakumenettelystä (834/2021)

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998)

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta (1150/2017)

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttamisesta (1168/2010)

Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1766/2009)

Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (487/2017)

Valtioneuvoston asetus perusopetuksen jälkeisen koulutuksen valtakunnallisesta hakumenettelystä (834/2021)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (926/2022)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (905/2021)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (837/2021)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta (596/2021)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (1244/2020)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 2 §:n ja liitteen muuttamisesta [Linkki toiselle sivustolle](#) (542/2020)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (161/2019)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen 2 §:n ja liitteen muuttamisesta (1086/2018)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (590/2018)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta (141/2018)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta (680/2017)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa (699/2017)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista annetun opetusministeriön asetuksen muuttamisesta (681/2017)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus oppisopimuskoulutuksessa olevan opiskelijan opintososiaalisista etuuksista (679/2017)

Opetusministeriön asetus eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista (1323/2001)